

FORMULARE

Weil dies der letzte Textband des Editionsunternehmens „Acta Pataviensia Austriaca“ ist, wurden hier nochmals die Formulare aller vier Bände aufgenommen. Am Ende jedes Formulartextes sind die einschlägigen Urkundennummern der jeweiligen Bände angeführt. Die im ersten Band abweichende Formularnummerierung ist neben den Formularnummern in Klammern angegeben. Textvarianten, die nach nicht erkennbaren Kriterien auftreten, sind als Fußnoten ausgewiesen; vom Proprium bedingte Varianten (Einzahl/Mehrzahl) sind mit Schrägstrich im Formulartext selbst kenntlich gemacht.

Einige Formulare sind -sowohl von der päpstlichen Kanzlei während der vier Pontifikate als auch von den Herausgebern im Laufe dreier Jahrzehnte- weiterentwickelt worden. Alle Veränderungen seit dem ersten Band, die über Korrekturen, Wortumstellungen oder Präzisierungen in der Erfassung hinausgehen, sind daher in diesem Exemplar in eckigen Klammern mit erläuternden Fußnoten ausgewiesen, wobei der jeweils letzte Stand als Textgrundlage diene.

FORMULAR NR. 1

De receptione capellani papalis

Virtutibus clarens et meritis, sicut fame laudabilis testimonio commendaris, illam in nostro et apostolice sedis conspectu gratiam meruisti, quod personam tuam paternam benivolentia prosequamur et eam libenter attollamus honoris gratia specialis.

Ut igitur in effectu percipias, quod suggerit nostre mentis affectus, te in nostrum et dicte sedis capellanum gratiose recipimus ac nostrorum et ipsius sedis capellano- rum consortio favorabiliter aggregamus intendentes, quod per hoc favoris apostolici presidia plenius sortiaris. Sic igitur de bono in melius studiis virtutum intendas, quod merito ad faciendum tibi plenior gratiam invitetur.

Nulli ergo et cetera nostre receptionis et aggregationis infringere et cetera.

I: 225 II: 309 III: 277 IV: 77

FORMULAR NR. 2

De provisione episcopi

... decernentes ex tunc irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attemptari; postmodum vero ecclesia pastoris solatio destituta ... nos ad provisionem ipsius ecclesie celerem et felicem, de qua nullus preter nos hac vice disponere potuit neque potest reservatione et decreto obsistentibus supradictis, ne dicta ecclesia longe vacationis subiaceret incommodis, paternis et sollicitis studiis intendentes post deliberationem, quam super hoc cum nostris fratribus habuimus diligentem, demum ad te ... litterarum scientia vite ac morum honestate aliisque virtutum meritis ... direximus oculos nostre mentis.

Quibus omnibus attenta meditatione pensatis de persona tua prefate ecclesie de dictorum fratrum consilio auctoritate apostolica providemus teque illi preficimus in episcopum et pastorem, curam et administrationem eiusdem ecclesie tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, in illo qui dat gratias et largitur premia confidentes, quod prefata ecclesia per tue circumspectionis ac industrie studium fructuosum regetur utiliter et prospere dirigetur ac in eisdem spiritualibus ... suscipiet incrementa. Iugum igitur domini tuis impositum humeris suscipiens reverenter et suavi eius oneri colla flectens, curam et administrationem predictas sic exercere studeas solícite fideliter et prudenter, quod ... dicte sedis ac nostram benedictionem et gratiam uberius consequi merearis.

II: 2, 59, 308, 327, 407, 444 (hier in Verwendung für die Bestellung eines Abts eines dem Apostolischen Stuhl immediaten Klosters) III: 109 IV: 337

FORMULAR NR. 3 (2)

De confirmatione abbatis

...

Cum presertim illa conspiciamus propriis destituta pastoribus vacationis incommoda sustinere, dudum, si quidem monasterio . . . abbatis regimine destituto, dilecti filii conventus eiusdem monasterii vocatis omnibus, qui debuerunt, voluerunt et potuerunt commode interesse pro futuri substitutione abbatis inibi celebranda die ad hoc prefixa, ut moris est, convenienter in unum ad spiritus sancti gratia invocata

deliberantes . . . monasterii supradicti, electionem ipsam coram dictis conventu solenniter publicando tuque postmodum electionis huiusmodi illius tibi presentato decreto ad ipsorum conventus instantiam consensisti. Et deinde tam tu personaliter quam dicti conventus per eorum certos procuratores et nuntios speciales ad nos specialiter destinatos presentato nobis eiusdem electionis memorato decreto nobis humiliter supplicastis, ut dictam electionem confirmare de benignitate apostolica dignaremur in premissis omnibus statutis a iure temporibus observatis.

Nos igitur electionem eandem tuamque personam per venerabilem fratrem episcopum . . . super his relatione plenaria et fidei, quia dictam electionem invenimus de te, cui de honestate morum, religionis zelo, litterarum scientia, vite munditia et aliarum virtutum merita laudabilia testimonia suffragantur, canonicè celebratam eam de fratrum nostrorum consilio auctoritate apostolica confirmamus teque ipsi monasterio preficimus in abbatem curam et administrationem ipsius monasterii tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo in illo, qui dat gratias et largitur premia, confidentes, quod dictum monasterium sub tuo felici regimine divina clementia tibi assistente propitia felicibus iugiter augebitur commodis et votivis proficiet incrementis.

Quocirca discretioni tue per apostolica scripta mandamus, quatinus impositum tibi a domino onus regiminis monasterii supradicti devote suscipiens curam et administrationem predictas sic geras fideliter et solícite prosequaris, quod prefatum monasterium gubernatori provideo et fructuoso administratori gaudeat se commissum tuque proinde premium eterne retributionis acquiras ac nostram et dicte sedis gratiam uberius consequi merearis.

Datum. . .

In eodem modo dilectis filiis . . . salutem et cetera . . . Quocirca discretioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatinus eundem abbatem tanquam patrem et pastorem animarumstrarum devote recipientes et honorífice pertractantes ac exhibentes ei obedientiam et reverentiam debitam ac devotam eius salubria monita et mandata suscipientes devote et efficaciter adimplere curetis. Alioquin sententiam, quam idem abbas rite tulerit in rebelles, ratam habebimus et faciemus auctore domino usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari. Datum ut supra.

I (2): 96

FORMULAR NR. 4 (3)

De dignitate sub expectatione pro petente
eiusque executoribus

...vite ac morum honestas aliaque probitatis et virtutum merita, super quibus apud nos fidedigno¹⁾ commendaris testimonio, nos inducunt, ut tibi reddamur ad gratiam liberales.

... gratiam facere specialem²⁾, dignitatem personatum vel officium ad collationem provisionem presentationem seu quamvis aliam dispositionem ... spectantem seu

¹⁾ Varianten: *fidedigno* / *fidedignorum*.

²⁾ *Bd. I folgt: tibi que.*

spectans³⁾, si qua vel si quis aut si quod vacat ad presens vel cum vacaverit⁴⁾, quam vel quem seu quod tu per te vel procuratorem tuum ad hoc legitime constitutum infra unius mensis spatium, postquam tibi vel eidem procuratori de ipsius dignitatis personatus seu officii vacatione constiterit⁵⁾, duxeris acceptandam vel acceptandum, conferendam vel conferendum tibi post acceptationem huiusmodi cum omnibus iuribus et pertinentiis suis donationi apostolice reservamus; districtius inhibentes ...,⁶⁾ ne de huiusmodi dignitate personatu vel officio interim etiam ante acceptationem huiusmodi, nisi postquam ei/eis constiterit, quod tu vel procurator predictus illam vel illum seu illud nolueritis acceptare, disponere quoquomodo presumat/ant; ac decernentes ex nunc irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari;

non obstantibus quibuscunque statutis et consuetudinibus ecclesie, in qua huiusmodi dignitas personatus vel officium forsitan fuerint, contrariis iuramento confirmatione apostolica vel quacunque firmitate alia roboratis; aut si aliqui super provisionibus sibi faciendis de dignitatibus personatibus vel officiis aut aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus speciales vel generales apostolice sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum; quibus omnibus preterquam auctoritate nostra huiusmodi dignitates personatus vel officia expectantibus te in ipsius dignitatis personatus vel officii assecutione volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem dignitatum personatum vel officiorum aut beneficiorum aliorum preiudicium generari; seu si ... vel quibusvis aliis communiter vel divisim a prefata sit sede indultum⁷⁾, quod ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli non possint quodque de dignitatibus personatibus vel officiis aut aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem provisionem presentationem seu quamvis aliam dispositionem coniunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus huiusmodi gratie impediri valeat quomodolibet vel differri et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis⁸⁾.

Nulli ergo et cetera nostre reservationis inhibitionis constitutionis et voluntatis infringere et cetera.

... Quocirca mandamus⁹⁾, quatinus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios huiusmodi dignitatem personatum vel officium huiusmodi per nos ut premittitur reservatam vel reservatum, si tempore dicte reservationis vacabat vel

³⁾ *Bd. I statt dessen: cum cura vel sine cura.*

⁴⁾ *Varianten: vacaverit / vacare contigerit.*

⁵⁾ *Varianten: de ipsius dignitatis personatus seu officii vacatione constiterit / vacatio illius innotuerit.*

⁶⁾ *Bd. I folgt: ac illi vel illis, ad quem vel ad quos in dicta ecclesia dignitatum vel personatum seu officiorum collatio provisio seu quevis alia dispositio communiter vel divisim pertinet.*

⁷⁾ *Varianten: sit sede indultum / sede indultum existat.*

⁸⁾ *Bd. I folgt: seu si presens non fueris ad prestandum de observandis statutis et consuetudinibus ipsius ecclesie ratione huiusmodi dignitatis vel personatus seu officii solitum iuramentum, dummodo in absentia tua per procuratorem idoneum et, cum ad ecclesiam ipsam accesseris corporaliter, illud prestes.*

⁹⁾ *Bd. I statt dessen: In eodem modo ... salutem et cetera ... mandamus.*

postea vacavit aut cum vacaverit¹⁰⁾, post acceptationem predictam cum omnibus iuribus et pertinentiis suis ... auctoritate nostra conferre et assignare curetis; inducentes ipsum vel procuratorem suum pro eo in corporalem possessionem dignitatis personatus vel officii ac iurium et pertinentiarum predictorum et defendentes inductum et facientes eum vel dictum procuratorem pro eo ad dignitatem personatum vel officium huiusmodi ut moris est admitti sibi de ipsius dignitatis personatus vel officii fructibus redditibus proventibus iuribus et obventionibus universis integre responderi; non obstantibus omnibus supradictis; aut si ... vel quibusvis aliis communiter vel divisim a prefata sede indultum existat¹¹⁾, quod interdicti suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; contradictores auctoritate nostra et cetera. Datum ut supra.

I (3): 28 II: 305 IV: 73, 111, 350, 364

FORMULAR NR. 4a

De dignitate sub expectatione pro petente per mandatum in forma singulari

Dignum arbitramur et congruum, ut illis se reddat sedes apostolica gratiosam, quibus ad id propria virtutum merita laudabiliter suffragantur.

... per apostolica scripta mandamus, quatinus, si post diligentem examinationem ipsum ad hoc idoneum esse repereris, super quo tuam conscientiam oneramus, dignitatem personatum vel officium cum cura vel sine cura ad collationem provisionem presentationem seu quamvis aliam dispositionem ... pertinentem seu pertinens, si qua vel si quis aut si quod vacat ad presens vel cum vacaverit¹²⁾, quam vel quem seu quod ... per se vel procuratorem suum ad hoc legitime constitutum infra unius mensis spatium, postquam sibi vel eidem procuratori vacatio illius innotuerit¹³⁾, duxerit acceptandam seu acceptandum, conferendam seu conferendum ... post acceptationem huiusmodi cum omnibus iuribus et pertinentiis donationi tue auctoritate apostolica reserves; districtius inhibendo ... ne de huiusmodi dignitate, personatu seu officio interim etiam ante acceptationem eandem, nisi postquam ei/eis constiterit, quod ... vel procurator predicti illam vel illum seu illud noluerint acceptare, disponere quoquomodo presumat/ant; et nichilominus huiusmodi dignitatem personatum seu officium, quam vel quem seu quod reservabis, si ut premititur vacat vel cum vacabit¹⁴⁾, ... post acceptationem predictam cum omnibus iuribus et pertinentiis supradictis auctoritate apostolica conferas et assignes¹⁵⁾, inducens per te vel alium seu alios ... vel dictum procuratorem pro eo in corporalem possessionem dignitatis personatus vel officii iuriumque et pertinentiarum predictorum eadem auctoritate et defendens inductum ac faciens ipsum vel dictum procuratorem pro eo ad huiusmodi dignitatem personatum vel officium ut est moris admitti sibi de ipsius dignitatis

¹⁰⁾ Varianten: vacaverit / vacare contigerit.

¹¹⁾ Varianten: sede indultum existat / sit sede indultum.

¹²⁾ Varianten: vacaverit / vacare contigerit.

¹³⁾ Varianten: vacatio illius innotuerit / de ipsius dignitatis personatus seu officii vacatione constiterit.

¹⁴⁾ Varianten: vacabit / vacare contigerit.

¹⁵⁾ Varianten: conferas et assignes / conferre et assignare procures.

personatus seu officii fructibus redditibus proventibus iuribus et obventionibus universis integre responderi; contradictores auctoritate nostra appellatione postposita compescendo;

non obstantibus, si aliqui super provisionibus sibi faciendis de dignitatibus personatibus vel officiis vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus speciales vel generales dicte sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem, reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum; quibus omnibus preterquam auctoritate nostra huiusmodi dignitates personatus seu officia expectantibus ... in ipsius dignitatis personatus seu officii assecutione volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem dignitatum personatum vel officiorum aut aliorum beneficiorum preiudicium generari; seu si ... vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab eadem sit sede indultum¹⁶⁾, quod ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli aut quod interdicti suspendi vel excommunicari non possint quodque de dignitatibus personatibus vel officiis aut aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem provisionem presentationem seu quamvis aliam dispositionem coniunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali, cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

Ac insuper, si ... ad hoc repertus fuerit idoneus ut prefertur, ex nunc perinde decernimus irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari, ac si die date presentium huiusmodi dignitatem personatum seu officium, si qua vel si quis aut si quod tunc vacabat vel cum vacaret, quam vel quem seu quod ... duceret acceptandam seu acceptandum ut premittitur, conferendam seu conferendum ... donationi apostolice cum interpositione decreti duxissemus specialiter reservandam seu etiam reservandum.

II: 429

FORMULAR NR. 5 (4)

De dignitate vacante pro petente
eiusque executoribus

... probitatis et virtutum merita, super quibus apud nos fidedigno¹⁷⁾ commendaris testimonio, nos inducunt, ut tibi reddamur ad gratiam liberales.

... vacaverit et vacare noscatur ad presens nullusque preter nos hac vice de illa disponere potuerit neque possit reservatione ac decreto obsistentibus antedictis,

nos volentes ... cum omnibus iuribus et pertinentiis suis apostolica tibi auctoritate conferimus et de illa etiam providemus; decernentes prout est irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter attemptatum forsitan est hactenus vel contigerit imposterum attemptari;

¹⁶⁾ Varianten: sit sede indultum / sede indultum existat.

¹⁷⁾ Varianten: fidedigno / fidedignorum.

non obstantibus quibuscunque statutis et consuetudinibus ipsius ecclesie contrariis iuramento confirmatione apostolica vel quacunque firmitate alia roboratis; aut si aliqui super provisionibus sibi faciendis de dignitatibus personatibus aut officiis in dicta ecclesia speciales vel de beneficiis ecclesiasticis in illis partibus generales dicte sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum; quibus omnibus te in assecutione ... volumus anteferi, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem dignitatum personatum seu officiorum aut beneficiorum aliorum preiudicium generari; seu si ... vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab eadem sit sede indultum¹⁸⁾, quod ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli non possint quodque de dignitatibus personatibus vel officiis ipsius ecclesie ac aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem provisionem presentationem seu quamvis aliam dispositionem coniunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus huiusmodi nostre gratie impediri valeat quomodolibet vel differri et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

Nulli ergo et cetera nostre collationis, provisionis et constitutionis infringere et cetera.

... Quocirca mandamus¹⁹⁾, quatinus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios ... ac iurium et pertinentiarum predictorum inducatis auctoritate nostra et defendatis²⁰⁾ inductum amoto ab ea quomodolibet detentore facientes ... ut est moris admitti sibi de illius fructibus redditibus proventibus iuribus et obventionibus universis integre responderi; non obstantibus omnibus supradictis; aut si ... vel quibusvis aliis communiter vel divisim a dicta sit sede indultum²¹⁾, quod interdicti suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; contradictores auctoritate nostra et cetera. Datum ut supra.

I (4): 254, 415 II: 230 IV: 2, 342

FORMULAR NR. 5a (5) De dignitate vacante pro petente

per mandatum in forma singulari

Dignum arbitramur et congruum, ut illis se reddat sedes apostolica gratiosam, quibus ad id propria virtutum merita laudabiliter suffragantur.²²⁾

¹⁸⁾ Varianten: sit sede indultum / sede indultum existat.

¹⁹⁾ Bd. I statt dessen: In eodem modo ... salutem et cetera ... mandamus.

²⁰⁾ Bd. I statt dessen: et defendentes.

²¹⁾ Varianten: sit sede indultum / sede indultum existat.

²²⁾ Bd. I statt dieses Absatzes: ... de qua sic vacante idem Johannes aut pie memorie Benedictus, papa XII, ipsius Johannis successor et predecessor ... dum vixerunt, minime ordinarunt, nullus preter nos hac vice disponere potuit neque potest pro eo, quod ipse Johannes predecessor omnes dignitates, personatus et officia ceteraque beneficia ecclesiastica per constitutionem vacantia et in antea vacatura collationi et dispositioni sue ac sedis apostolice specialiter reservans decrevit ex tunc irritum et inane, si secus super

...²³⁾ per apostolica scripta mandamus, quatinus, si post²⁴⁾ diligentem examinationem ... bene legere ac bene construere et bene cantare ac bene et congrue loqui latinis verbis et alias ad ... idoneum esse repereris vel etiam, si bene non cantaret, dummodo in tuis manibus iuret ad sancta dei ewangelia, quod infra annum a tempore examinationis huiusmodi computandum bene cantare addiscet, super quibus tuam conscientiam oneramus, ... sic vacantem cum omnibus iuribus et pertinentiis suis ... auctoritate nostra²⁵⁾ conferre et assignare procures²⁶⁾; inducens per te vel alium seu alios eundem ... vel procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem ... ac iurium et pertinentiarum predictorum et defendens inductum amoto exinde quolibet illicito detentore et faciens ipsum ... ut est moris admitti sibi de ipsius ... fructibus redditibus proventibus iuribus et obventionibus universis integre responderi; contradictores auctoritate nostra appellatione postposita compescendo;

non obstantibus quibuscunque statutis et consuetudinibus ipsius ecclesie et illis presertim, quibus caveri dicitur, quod nullus ... existat, contrariis iuramento confirmatione apostolica vel quacunque firmitate alia roboratis; aut si aliqui super provisionibus sibi faciendis de dignitatibus personatibus vel officiis in ecclesia ... speciales vel de aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus generales dicte sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum; quibus omnibus ... volumus anteferi, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem dignitatum personatum vel officiorum aut beneficiorum aliorum preiudicium generari; seu si ... vel quibusvis aliis communiter vel divisim a dicta sit sede indultum²⁷⁾, quod ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli aut quod interdici suspendi vel excommunicari non possint quodque de dignitatibus personatibus vel officiis ipsius ecclesie vel aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem provisionem presentationem seu quamvis aliam dispositionem coniunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus huiusmodi gratie impediri valeat quomodolibet vel differri et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

Aut si ... presens non fuerit ad prestandum de observandis statutis et consuetudinibus ipsius ecclesie solitum iuramentum, dummodo in absentia sua per procuratorem idoneum, et cum ad ecclesiam ipsam accesserit corporaliter, illud prestet.

his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attemptari, ac volentes personam dilecti filii ... apud nos de probitatis meritis fidedigno testimonio multipliciter commendatum favoribus prosequi gratiosis.

²³⁾ *Bd. I statt der Punkte: Discretioni tue.*

²⁴⁾ *Variante: per.*

²⁵⁾ *Bd. I statt dessen: si simpliciter et de plano dictum ... et aliis, qui fuerint evocandi, premissa inveneris veritate fulciri, eandem preposituram sic vacantem cum omnibus iuribus et pertinentiis suis eidem ... auctoritate nostra.*

Bd. II und III statt dessen: si simpliciter et de plano dictum ... et aliis, qui fuerint evocandi, premissa inveneris veritate fulciri, ... auctoritate apostolica.

²⁶⁾ *Varianten: conferas et assignes / conferre et assignare procures.*

²⁷⁾ *Varianten: sit sede indultum / sede indultum existat.*

Nos insuper irritum prout est decernimus ac inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter attemptatum forsitan est hactenus vel contingerit imposterum attemptari.

I (5): 112 III: 207 IV: 343, 349

FORMULAR NR. 5b

De dignitate vacante pro petente
per mandatum in forma plurali

Probitatis et virtutum merita, super quibus apud nos ... fidedigno²⁸⁾) commendatur testimonio, nos inducunt, ut sibi reddamur ad gratiam liberales.

Cum itaque, sicut accepimus ... potuerit disponere neque possit pro eo, quod nos dudum ante vacationem huiusmodi omnes dignitates personatus et officia ceteraque beneficia ecclesiastica quorumcunque per assecutionem pacificam dignitatum personatum officiorum et beneficiorum aliorum ecclesiasticorum per nos seu auctoritate litterarumstrarum tunc collatorum et inantea conferendorum eisdem tunc vacantia et inantea vacatura collationi et dispositioni nostre reservantes decrevimus ex tunc irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attemptari;

nos volentes ... premissorum meritorum suorum intuitu gratiam facere specialem ... per apostolica scripta mandamus, quatinus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios ... valorem annum ut asserit non excedunt, si ut premittitur vacat et tempore date presentium non sit in eo alicui specialiter ius quesitum, cum omnibus iuribus et pertinentiis suis ... auctoritate apostolica conferre et assignare curetis; inducentes eum vel procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem ... ac iurium et pertinentiarum predictorum et defendentes inductum amoto exinde quolibet illicito detentore et facientes ipsum vel dictum procuratorem pro eo ad ... ut est moris admitti sibi de ipsius fructibus redditibus proventibus iuribus et obventionibus universis integre responderi; contradictores auctoritate nostra appellatione postposita compescendo;

non obstantibus quibuscunque statutis et consuetudinibus ipsius ecclesie contrariis iuramento confirmatione apostolica vel quacunque firmitate alia roboratis; aut si aliqui super provisionibus sibi faciendis de dignitatibus personatibus vel officiis in dicta ecclesia speciales vel de aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus generales dicte sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum; quibus omnibus ... volumus anteferi, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem dignitatum personatum vel officiorum aut beneficiorum aliorum preiudicium generari; seu si ... vel quibusvis aliis communiter vel divisim a dicta sit sede indultum²⁹⁾), quod ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli aut quod interdici suspendi vel excommunicari non possint quodque de dignitatibus personatibus vel officiis ipsius ecclesie vel aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem provisionem presentationem seu quamvis aliam dispositionem coniunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes

²⁸⁾ Varianten: *fidedigno* / *fidedignorum*.

²⁹⁾ Varianten: *sit sede indultum* / *sede indultum existat*.

plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus huiusmodi gratie impediri valeat quomodolibet vel differri et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

Nos enim irritum prout est decernimus ac inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter attemptatum est vel contigerit imposterum attemptari.

II: 200, 390 III: 53, 134, 253 IV: 46, 109, 135, 354

FORMULAR NR. 6

De canonicatu sub expectatione pro petente eiusque executoribus

Probitatis et virtutum merita, super quibus apud nos fidedigno³⁰⁾ commendaris testimonio, nos inducunt, ut tibi reddamur ad gratiam liberales.

Volentes itaque tibi premissorum meritorum tuorum intuitu gratiam facere specialem, canonicatum ecclesie ... cum plenitudine iuris canonici apostolica tibi auctoritate conferimus et de illo etiam providemus. Prebendam vero, si qua in dicta ecclesia vacat ad presens vel cum vacaverit³¹⁾, quam tu per te vel procuratorem tuum ad hoc legitime constitutum infra unius mensis spatium, postquam tibi vel eidem procuratori vacatio illius innotuerit³²⁾, duxeris acceptandam, conferendam tibi post acceptationem huiusmodi cum omnibus iuribus et pertinentiis suis donationi apostolice reservamus;³³⁾ districtius inhibentes ... ac illi vel illis, ad quem vel ad quos in eadem ecclesia prebendarum collatio provisio presentatio seu quevis alia dispositio pertinet communiter vel divisim, ne de dicta prebenda interim etiam ante acceptationem eandem, nisi postquam eis constiterit, quod tu vel procurator predictus illam nolueritis acceptare, disponere quoquomodo presumant; ac decernentes ex nunc irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari;

non obstantibus de certo canonicorum numero et aliis quibuscunque statutis et consuetudinibus ipsius ecclesie contrariis iuramento confirmatione apostolica vel quacunque firmitate alia roboratis; aut si aliqui apostolica vel alia quavis auctoritate in eadem ecclesia in canonicos sint recepti vel ut recipiantur insistant; seu si super provisionibus sibi faciendis de canonicatibus et prebendis in eadem ecclesia speciales vel de beneficiis aliis ecclesiasticis in illis partibus generales dicte sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum; quibus omnibus preterquam auctoritate nostra in ecclesia ipsa receptis vel prebendas expectantibus in eadem te in ipsius prebende assecutione volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem prebendarum et beneficiorum aliorum preiudicium generari; seu si ... vel quibusvis

³⁰⁾ Varianten: *fidedigno* / *fidedignorum*.

³¹⁾ Varianten: *vacaverit* / *vacare contigerit*.

³²⁾ Varianten: *vacatio illius innotuerit* / *de ipsius prebende vacatione constiterit*.

³³⁾ *Bd. I: Absatz.*

aliis communiter vel divisim ab eadem sit sede indultum³⁴⁾, quod ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli non possint quodque de canonicatibus et prebendis ipsius ecclesie aut aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem provisionem presentationem seu quamvis aliam dispositionem coniunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus huiusmodi nostre gratie impediri valeat quomodolibet vel differri et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

Aut si presens non fueris ad prestandum de observandis statutis et consuetudinibus ipsius ecclesie solitum iuramentum, dummodo in absentia tua per procuratorem idoneum, et cum ad ecclesiam ipsam accesseris corporaliter, illud prestes.

Seu si hodie pro alio³⁵⁾ vel aliis in eadem ecclesia super equali vel equalibus gratia vel gratiis litteras nostras duxerimus concedendas, nos enim tam illis quam presentibus effectum sortiri volumus quacunque constitutione apostolica contraria non obstante.³⁶⁾

Nulli ergo et cetera nostre collationis provisionis reservationis inhibitionis constitutionis et voluntatis infringere et cetera.

... mandamus³⁷⁾, quatinus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios ... vel procuratorem suum eius nomine ex nunc auctoritate nostra in predicta ecclesia recipi facientes in canonicum et in fratrem, stallo sibi in choro et loco in capitulo ipsius ecclesie cum plenitudine iuris canonici assignatis; prebendam vero per nos ut premittitur in eadem ecclesia reservatam, si tempore huiusmodi nostre reservationis vacabat ibidem vel ex tunc vacavit aut cum vacaverit³⁸⁾, ... post acceptationem huiusmodi cum omnibus iuribus et pertinentiis suis auctoritate nostra conferre et assignare curetis; inducentes eum vel dictum procuratorem pro eo in corporalem possessionem prebende ac iurium et pertinentiarum predictorum et defendentes inductum sibi facientes de ipsorum canonicatus et prebende fructibus redditibus proventibus iuribus et obventionibus universis integre responderi; non obstantibus omnibus supradictis; seu si ... vel quibusvis aliis communiter vel divisim a dicta sit sede indultum³⁹⁾, quod interdicti suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; contradictores auctoritate nostra et cetera. Datum ut supra.

I: 5, 9, 13, 14, 16, 18, 19, 20, 22, 25, 52, 53, 82, 88, 92, 114, 140, 152, 156, 158, 173, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 204, 214, 243, 261, 298, 307, 343, 358, 366, 386, 424, 434

II: 22, 66, 89, 137, 225, 228, 233, 250, 255, 301, 337, 400, 403

III: 23, 45, 90, 103, 112, 119, 120, 175, 184, 216, 217, 285, 315

IV: 17, 30, 121, 143, 166, 174, 175, 215, 223, 254, 318, 323, 335, 355

³⁴⁾ Varianten: *sit sede indultum / sede indultum existat.*

³⁵⁾ Varianten: *pro alio / alii.*

³⁶⁾ Nicht in Bd. I-III.

³⁷⁾ Bd. I statt dessen: *In eodem modo ... salutem et cetera ... Quocirca mandamus.*

³⁸⁾ Varianten: *vacaverit / vacare contigerit.*

³⁹⁾ Varianten: *sit sede indultum / sede indultum existat.*

FORMULAR NR. 6a (7)

De canonicatu sub expectatione pro petente
per mandatum in forma singulari

Dignum arbitramur et congruum, ut illis se reddat sedes apostolica gratiosam, quibus ad id propria virtutum merita laudabiliter suffragantur.

... per apostolica scripta mandamus, quatinus, si post diligentem examinationem ... ad hoc idoneum esse repereris, super quo tuam conscientiam oneramus, canonicatum ecclesie ... cum plenitudine iuris canonici auctoritate nostra providere⁴⁰) procurares faciens ipsum vel procuratorem suum eius nomine auctoritate predicta in eadem ecclesia in canonicum recipi et in fratrem, stallo sibi in choro et loco in capitulo ipsius ecclesie cum plenitudine iuris canonici assignatis; prebendam vero, si qua in dicta ecclesia vacat ad presens vel cum vacaverit⁴¹), quam ... per se vel procuratorem suum ad hoc legitime constitutum infra unius mensis spatium, postquam sibi vel eidem procuratori de ipsius prebende vacatione constiterit⁴²), duxerit acceptandam, conferendam ... post acceptationem predictam cum omnibus iuribus et pertinentiis suis donationi tue eadem auctoritate reserves; districtius inhibendo ... ac illi vel illis, ad quem vel ad quos in eadem ecclesia prebendarum collatio provisio presentatio seu quevis alia dispositio pertinet communiter vel divisim, ne de dicta prebenda interim etiam ante acceptationem huiusmodi, nisi postquam eis constiterit, quod ... vel procurator predicti illam noluerint acceptare, disponere quoquo modo presumant; ac nichilominus huiusmodi prebendam quam reservabis, si ut premittitur in dicta ecclesia vacat ad presens vel cum vacaverit, post acceptationem predictam cum omnibus iuribus et pertinentiis suis ... auctoritate predicta conferas et assignes⁴³); inducens per te vel alium seu alios ... vel procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem prebende iuriumque et pertinentiarum predictorum auctoritate nostra et defendens inductum⁴⁴) sibi faciens de ipsorum canonicatus et prebende fructibus redditibus proventibus iuribus et obventionibus universis integre responderi; contradictores auctoritate nostra appellatione postposita compescendo;

non obstantibus de certo canonicorum numero et quibuslibet aliis ipsius ecclesie statutis et consuetudinibus contrariis iuramento confirmatione apostolica seu quacunque firmitate alia roboratis; aut si aliqui apostolica vel alia quavis auctoritate in eadem ecclesia in canonicos sint recepti vel ut recipiantur insistant; seu si super provisionibus sibi faciendis de canonicatibus et prebendis in dicta ecclesia speciales vel de beneficiis ecclesiasticis in illis partibus generales dicte sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum; quibus omnibus preterquam auctoritate nostra in ecclesia ipsa receptis vel prebendas expectantibus in eadem ... in assecutione prebende predicte volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem prebendarum ac beneficiorum aliorum preiudicium generari; seu si ... vel quibusvis

⁴⁰) *Bd. I statt dessen: simpliciter et de plano ad hoc ipsum ... providere.*

⁴¹) *Varianten: vacaverit / vacare contigerit.*

⁴²) *Varianten: de ipsius prebende vacatione constiterit / vacatio illius innouuerit.*

⁴³) *Varianten: conferas et assignes / conferre et assignare procures.*

⁴⁴) *Bd. I folgt: eumque faciens ad huiusmodi officium vel procuratorem suum pro eo ut est moris admitti.*

aliis communiter vel divisim a dicta sit sede indultum⁴⁵⁾, quod ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli aut quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint quodque de canonicatibus et prebendis eiusdem ecclesie aut aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem provisionem presentationem seu quamvis aliam dispositionem coniunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus earum impediri valeat quomodo libet vel differri et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

Aut si ... presens non fuerit ad prestandum de observandis statutis et consuetudinibus ipsius ecclesie solitum iuramentum, dummodo in absentia sua per procuratorem idoneum, et cum ad ipsam ecclesiam accesserit corporaliter, illud prestet.

Seu si hodie pro alio⁴⁶⁾ vel aliis in eadem ecclesia super equali vel equalibus gratia vel gratiis litteras nostras duxerimus concedendas, nos enim tam illis quam presentibus effectum sortiri volumus quacunque constitutione apostolica contraria non obstante.⁴⁷⁾

Nos enim, si ... ad hoc idoneus repertus fuerit ut prefertur, ex nunc perinde irritum decernimus et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari, ac si nos die date presentium ... contulissemus canonicatum ... ac prebendam, si qua tunc vacabat vel cum vacaret, quam ... ut prefertur acceptaret⁴⁸⁾, conferendam sibi donationi apostolice cum⁴⁹⁾ interpositione decreti duxissemus specialiter reservandam.

I (7): 57, 72, 117, 292(33), 321

II: 29, 52, 53, 54, 80, 81, 154, 300, 330, 365, 370, 371, 372, 378, 379, 380, 381, 382, 440, 452, 453, 454, 456

III: 101, 252

IV: 5, 18, 20, 21, 144, 164, 167, 173, 185, 186, 187, 188, 192, 321

FORMULAR NR. 6b (8)

De canonicatu sub expectatione seu prebendis
vacaturis pro petentibus per mandatum in forma plurali

... favore prosequi gratioſo.

... per apostolica scripta mandamus, quatinus vos vel duo aut unus vestrum, si simpliciter et de plano dictum ... cum plenitudine iuris canonici auctoritate nostra conferre et assignare curetis, facientes ipsum ex nunc auctoritate predicta in canonicum ipsius ecclesie recipi et in fratrem, stallo sibi in choro et loco in capitulo ipsius ecclesie ... cum plenitudine iuris canonici assignatis. Prebendam, si qua in dicta

⁴⁵⁾ Varianten: sit sede indultum / sede indultum existat.

⁴⁶⁾ Varianten: pro alio / alii.

⁴⁷⁾ Nicht in Bd. I-III.

⁴⁸⁾ Varianten: acceptaret / duceret acceptandam.

⁴⁹⁾ Bd. I statt dessen: ... collationi et dispositioni nostre ac sedis predictae cum.

ecclesia vacat ad presens vel cum illa inibi vacare contigerit, quam dictus ... per se vel procuratorem suum ad hoc legitime constitutum infra unius mensis spatium, postquam sibi vel eidem procuratori vacatio illius innotuerit, duxerit acceptandam, conferendam sibi post acceptationem huiusmodi cum omnibus iuribus et pertinentiis suis auctoritate predicta donationi vestre reservetis;

districtius inhibentes ... seu illi vel illis, ad quem vel ad quos in eadem ecclesia prebendarum collatio provisio seu quevis alia dispositio communiter vel divisim pertinet, ne de illis interim etiam ante acceptationem huiusmodi, nisi eis constiterit, quod ... vel procurator ipsius illam noluerint acceptare, disponere quoquomodo presumant; ac nichilominus prebendam huiusmodi quam reservabitis, si in dicta ecclesia vacat ad presens vel cum illa inibi vacare contigerit, eidem ... post acceptationem huiusmodi cum omnibus iuribus et pertinentiis suis eadem auctoritate conferatis et assignetis; inducentes ipsum vel dictum procuratorem pro eo per vos vel alium seu alios in corporalem possessionem prebende iuriumque et pertinentiarum predictorum et defendentes inductum ac facientes sibi de ipsorum canonicatus et prebende fructibus redditibus proventibus iuribus et obventionibus universis integre responderi. Contradictores auctoritate nostra appellatione postposita compescendo;

non obstantibus de certo canonicorum numero et quibuslibet aliis ecclesie ... statutis et consuetudinibus contrariis iuramento confirmatione sedis apostolice seu quacunque firmitate alia roboratis; aut si aliqui apostolica vel alia quavis auctoritate in eadem ecclesia in canonicos sint recepti vel ut recipiantur insistant; seu si super provisionibus sibi faciendis de canonicatibus et prebendis ac officiis ipsius ecclesie speciales vel de beneficiis ecclesiasticis in illis partibus generales dicte sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum; quibus omnibus preterquam auctoritate nostra in ecclesia ipsa receptis vel prebendas expectantibus in eadem dictum ... in assecutione dicte prebende volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem prebendarum ac beneficiorum aliorum preiudicium generari; aut si ... vel quibusvis aliis communiter vel divisim a sede predicta indultum existat, quod ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli aut quod interdicti suspendi vel excommunicari non possint quodque de canonicatibus et prebendis et aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem provisionem seu quamvis aliam dispositionem coniunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

Aut si ... presens non fuerit ad prestandum de observandis statutis et consuetudinibus ipsius ecclesie solitum iuramentum, dummodo in absentia sua per procuratorem idoneum, et cum ad ipsam ecclesiam accesserit corporaliter, illud prestet.

Nos enim, si dictus ... idoneus ad hoc repertus fuerit ut prefertur, ex nunc perinde decernimus irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari, ac si eidem ... die date presentium contulissemus canonicatum eiusdem ecclesie ... ac prebendam, si qua ... collationi et dispositioni

nostre ac sedis predictae cum interpositione decreti duxissemus specialiter reservandam.

I (8): 37

FORMULAR NR. 7 (9)

De canonicatu vacante pro petente
eiusque executoribus

Probitatis et virtutum merita, super quibus apud nos fidedigno⁵⁰⁾ commendaris testimonio, nos inducunt, ut tibi reddamur ad gratiam liberales.

Dudum siquidem intendentes de canonicatu et prebenda ecclesie ... ea vice duximus specialiter reservandos, decernentes ex tunc irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari. Cum itaque, postmodum ... nullusque de illis preter nos hac vice disponere potuerit neque possit reservatione et decreto obsistentibus supradictis,

nos volentes tibi premissorum meritorum tuorum intuitu gratiam facere specialem, canonicatum et prebendam predictos sic vacantes cum plenitudine iuris canonici et omnibus iuribus et pertinentiis suis apostolica tibi auctoritate conferimus et de illis etiam providemus; decernentes prout est irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter attemptatum forsitan est hactenus vel contigerit imposterum attemptari;

non obstantibus quibuscunque statutis et consuetudinibus ipsius ecclesie contrariis iuramento confirmatione apostolica vel quacunque firmitate alia roboratis; aut si aliqui apostolica vel alia quavis auctoritate in eadem ecclesia in canonicos sint recepti vel ut recipiantur insistant; seu si super provisionibus sibi faciendis de canonicatibus et prebendis in dicta ecclesia speciales vel de beneficiis ecclesiasticis in illis partibus generales dicte sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum; quibus omnibus in assecutione dictorum canonicatus et prebende te volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem canonicatum et prebendarum et beneficiorum aliorum preiudicium generari; seu si ... vel quibusvis aliis communiter vel divisim a dicta sit sede indultum⁵¹⁾, quod ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli non possint quodque de canonicatibus et prebendis eiusdem ecclesie vel aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem provisionem presentationem seu quamvis aliam dispositionem coniunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus huiusmodi gratie impediri valeat quomodolibet vel differri et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

⁵⁰⁾ Varianten: *fidedigno* / *fidedignorum*.

⁵¹⁾ Varianten: *sit sede indultum* / *sede indultum existat*.

Aut si presens non fueris ad prestandum de observandis statutis et consuetudinibus ipsius ecclesie solitum iuramentum, dummodo in absentia tua per procuratorem idoneum, et cum ad ecclesiam ipsam accesseris corporaliter, illud prestes.

Nulli ergo et cetera nostre collationis provisionis constitutionis et voluntatis⁵²⁾ infringere et cetera.

...⁵³⁾ Quocirca mandamus, quatinus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios ... vel procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem dictorum canonicatus et prebende per nos sibi ut premittitur collatorum ac iurium et pertinentiarum predictorum inducatis auctoritate nostra et defendatis inductum amoto ab eis quolibet detentore; facientes eum vel procuratorem suum pro eo ad eandem prebendam in dicta ecclesia in canonicum recipi et in fratrem, stallo sibi in choro et loco in capitulo ipsius ecclesie cum plenitudine iuris canonici assignatis, sibi que de ipsorum canonicatus et prebende fructibus redditibus proventibus iuribus et obventionibus universis integre responderi; non obstantibus omnibus supradictis; seu si ... vel quibusvis aliis communiter vel divisim a dicta sit sede indultum⁵⁴⁾, quod interdicti suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; contradictores auctoritate nostra et cetera. Datum ut supra.

I (9): 339, 359

II: 97, 193, 320, 422

III: 279

IV: 38, 112, 305, 307, 336, 365

FORMULAR NR. 7a

De canonicatu vacante pro petente
per mandatum in forma singulari

Dignum arbitramur et congruum, ut illis se reddat sedes apostolica gratiosam, quibus ad id propria virtutum merita laudabiliter suffragantur.

Dudum siquidem omnes canonicatus et prebendas ceteraque beneficia ecclesiastica tunc apud sedem apostolicam vacantia vel inantea vacatura collationi et dispositioni nostre duximus reservanda decernentes ex tunc irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attemptari. Cum itaque, postmodum canonicatus et prebenda ecclesie ... vacaverint et vacare noscantur ad presens nullusque de illis preter nos hac vice disponere potuerit neque possit reservatione et decreto obsistentibus supradictis,

nos volentes ... per apostolica scripta mandamus, quatinus, si post diligentem examinationem ... ad hoc idoneum esse repereris, super quo tuam conscientiam oneramus, eosdem canonicatum et prebendam, si ut premittitur vacant et tempore date presentium non sit in eis alicui specialiter ius quesitum,⁵⁵⁾ ... cum plenitudine iuris canonici ac omnibus iuribus et pertinentiis suis auctoritate nostra conferas et assignes⁵⁶⁾; inducens ipsum vel procuratorem suum eius nomine per te vel alium seu alios in corporalem possessionem canonicatus et prebende ac iurium et pertinentia-

⁵²⁾ *Bd. I statt dessen: reservationis inhibitionis et constitutionis.*

⁵³⁾ *Bd. I beginnt: In eodem modo ... salutem et cetera ...*

⁵⁴⁾ *Varianten: sit sede indultum / sede indultum existat.*

⁵⁵⁾ *Bd. III statt dessen: sic vacantes.*

⁵⁶⁾ *Varianten: conferas et assignes / conferre et assignare procures.*

rum predictorum et defendens inductum amoto ab eis quolibet illicito detentore ac faciens ipsum vel dictum procuratorem pro eo in canonicum ipsius ecclesie ... recipi et in fratrem, stallo sibi in choro et loco in capitulo ipsius ecclesie cum plenitudine iuris canonici assignatis, sibi de ipsorum canonicatus et prebende fructibus redditibus proventibus iuribus et obventionibus universis integre responderi; contradictores auctoritate nostra appellatione postposita compescendo;

non obstantibus quibuscunque statutis et consuetudinibus ipsius ecclesie contrariis iuramento confirmatione apostolica vel quacunque firmitate alia roboratis; aut si aliqui apostolica vel alia quavis auctoritate in eadem ecclesia in canonicos sint recepti vel ut recipiantur insistant; seu si super provisionibus sibi faciendis de canonicatibus et prebendis in dicta ecclesia speciales vel de beneficiis ecclesiasticis in illis partibus generales apostolice sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum; quibus omnibus in assecutione dictorum canonicatus et prebende ... volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem canonicatum et prebendarum ac beneficiorum aliorum preiudicium generari; aut si ... vel quibusvis aliis communiter vel divisim a dicta sit sede indultum⁵⁷⁾, quod ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli aut quod interdicti suspendi vel excommunicari non possint quodque de canonicatibus et prebendis ipsius ecclesie vel aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem provisionem presentationem seu quamvis aliam dispositionem coniunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

Aut si ... presens non fuerit ad prestandum de observandis statutis et consuetudinibus ipsius ecclesie solitum iuramentum, dummodo in absentia sua per procuratorem idoneum, et cum ad ecclesiam ipsam accesserit corporaliter, illud prestet.

Nos enim prout est irritum decernimus et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari.

II: 12, 13, 160, 472, 484, 492

III: 111, 124

IV: 102, 142, 191

FORMULAR NR. 7b (10)

De canonicatu vacante pro petente
per mandatum in forma plurali

Probitatis et virtutum merita, super quibus apud nos ... fidedigno⁵⁸⁾ commendatur testimonio, nos inducunt, ut sibi reddamur ad gratiam liberales.

⁵⁷⁾ Varianten: *sit sede indultum / sede indultum existat.*

⁵⁸⁾ Varianten: *fidedigno / fidedignorum.*

... favore prosequi gratie specialis, ... per apostolica scripta mandamus, quatinus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios eosdem canonicatum et prebendam, si ut premittitur vacant et in eis tempore date presentium non sit alicui specialiter ius quesitum, cum plenitudine iuris canonici ac omnibus iuribus et pertinentiis suis ... auctoritate nostra conferre et assignare curetis; inducentes eum vel procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem canonicatus et prebende ac iurium et pertinentiarum predictorum et defendentes inductum amoto ab eisdem quolibet illicito detentore ac facientes ipsum vel procuratorem suum eius nomine ad prefatam prebendam in ... in canonicum recipi et in fratrem, stallo sibi in choro et loco in capitulo ipsius ecclesie cum plenitudine iuris canonici assignatis, sibi que de ipsorum canonicatus et prebende fructibus redditibus proventibus iuribus et obventionibus universis integre responderi; contradictores auctoritate nostra appellatione postposita compescendo;

non obstantibus quibuscunque statutis et consuetudinibus ipsius ecclesie contrariis iuramento confirmatione apostolica vel quacunque firmitate alia roboratis; aut si aliqui apostolica vel alia quavis auctoritate in eadem ecclesia in canonicos sint recepti vel ut recipiantur insistant; seu si super provisionibus sibi faciendis de canonicatibus et prebendis in dicta ecclesia speciales vel de beneficiis ecclesiasticis in illis partibus generales apostolice sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum; quibus omnibus ... in assecutione dictorum canonicatus et prebende volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem canonicatum et prebendarum ac beneficiorum aliorum preiudicium generari; aut si ... vel quibusvis aliis communiter vel divisim a dicta sit sede indultum⁵⁹), quod ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli aut quod interdici suspendi vel excommunicari non possint quodque de canonicatibus et prebendis ipsius ecclesie vel aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem provisionem presentationem seu quamvis aliam dispositionem coniunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus huiusmodi gratie impediri valeat quomodolibet vel differri et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

Aut si ... presens non fuerit ad prestandum de observandis statutis et consuetudinibus ipsius ecclesie solitum iuramentum, dummodo in absentia sua per procuratorem idoneum, et cum ad ecclesiam ipsam accesserit corporaliter, illud prestet.

Nos enim irritum decernimus et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari.

I (10): 70, 229 III: 211 IV: 239

⁵⁹) Varianten: *sit sede indultum / sede indultum existat.*

FORMULAR NR. 8 (11)

De beneficio sub expectatione pro petente
eiusque executoribus

Probitatis et virtutum merita, super quibus apud nos fidedigno⁶⁰⁾ commendaris testimonio, nos inducunt, ut tibi reddamur ad gratiam liberales.

Volentes itaque tibi premissorum meritorum tuorum intuitu gratiam facere specialem, beneficium ecclesiasticum cum cura vel sine cura, cuius fructus redditus et proventus, si cum cura ... marcharum argenti secundum taxationem decime valorem annum non excedant, ad collationem provisionem presentationem vel quamvis aliam dispositionem ... pertinens communiter vel divisim, si quod vacat ad presens vel cum vacaverit⁶¹⁾, quod tu per te vel procuratorem tuum ad hoc legitime constitutum infra unius mensis spatium, postquam tibi vel eidem procuratori vacatio illius innotuerit⁶²⁾, duxeris acceptandum, conferendum tibi post acceptationem huiusmodi cum omnibus iuribus et pertinentiis suis donationi apostolice reservamus; districtius inhibentes ... ne de huiusmodi beneficio interim etiam ante acceptationem eandem, nisi postquam ei/eis constiterit, quod tu vel procurator predictus illud nolueritis acceptare, disponere quoquomodo presumat/ant; ac decernentes ex nunc irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari;

non obstantibus, si aliqui super provisionibus sibi faciendis de huiusmodi vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus speciales vel generales apostolice sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum; quibus omnibus preterquam auctoritate nostra huiusmodi beneficia expectantibus in eiusdem beneficii assecutione te volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem aliorum beneficiorum preiudicium generari; seu si ... aut quibusvis aliis communiter vel divisim ab eadem sit sede indultum⁶³⁾, quod ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli non possint quodque de huiusmodi vel aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem provisionem presentationem vel quamvis aliam dispositionem coniunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et qualibet alia prefate sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus huiusmodi nostre gratie impediri valeat quomodolibet vel differri et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

Nulli ergo et cetera nostre reservationis, inhibitionis, constitutionis et voluntatis infringere et cetera.

...⁶⁴⁾ Quocirca mandamus, quatinus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios huiusmodi beneficium per nos ut premittitur reservatum, si tempore dicte nostre reservationis vacabat vel ex tunc vacavit aut cum illud vacare conti-

⁶⁰⁾ Varianten: *fidedigno / fidedignorum.*

⁶¹⁾ Varianten: *vacaverit / vacare contigerit.*

⁶²⁾ Varianten: *vacatio illius innotuerit / de ipsius beneficii vacatione constiterit.*

⁶³⁾ Varianten: *sit sede indultum / sede indultum existat.*

⁶⁴⁾ Bd. I beginnt: *In eodem modo ... salutem et cetera ...*

gerit⁶⁵), ... post acceptationem huiusmodi cum omnibus iuribus et pertinentiis suis auctoritate nostra conferre et assignare curetis; inducentes eum vel procuratorem suum ipsius nomine in corporalem possessionem beneficii ac iurium et pertinentiarum predictorum et defendentes inductum sibi facientes de ipsius beneficii fructibus redditibus proventibus iuribus et obventionibus universis integre responderi; non obstantibus omnibus supradictis; seu si ... aut quibusvis aliis communiter vel divisim a prefata sit sede indultum⁶⁶), quod interdicti suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; contradictores auctoritate nostra et cetera. Datum ut supra.

I (11): 35, 43, 75, 90, 105, 108, 133, 138, 146, 165, 167, 168, 196, 206, 211, 218, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 250, 251, 256, 259, 260, 265, 276, 285, 286, 287, 319, 335, 345, 350, 354, 361, 362, 363, 383, 407, 423, 425, 426, 428, 432; 116a

II: 8, 14, 31, 41, 44, 50, 51, 73, 88, 115, 116, 117, 118, 120, 183, 209, 224, 226, 227, 243, 280, 294, 335, 338, 355, 393, 394, 418, 419, 424, 426, 427, 428, 430

III: 59, 60, 61, 64, 141, 168, 186, 206, 219, 221, 237, 250, 270, 288, 294, 313, 314, 317, 325, 343

IV: 3, 25, 31, 52, 133, 177, 178, 190, 237, 322, 324

FORMULAR NR. 8a (12)

De beneficio sub expectatione pro petente per mandatum in forma singulari

Dignum arbitramur et congruum, ut illis se reddat sedes apostolica gratiosam, quibus ad id propria virtutum merita laudabiliter suffragantur.

Volentes itaque dilectum filium ... de probitatis et virtutum meritis apud nos multipliciter commendatum⁶⁷) favoribus prosequi gratiosis ... per apostolica scripta mandamus, quatinus, si post⁶⁸) diligentem examinationem⁶⁹) ... bene legere ac bene construere et bene cantare et congrue loqui latinis verbis et alias idoneum ad curatum beneficium obtinendum esse repereris vel etiam si bene non cantet⁷⁰) dummodo in tuis manibus iuret ad sancta dei evangelia, quod infra annum a tempore examinationis huiusmodi computandum bene cantare addiscet, cum cura vel sine cura, et si forsitan ita esse non repereris et si non bene cantet et non iuraverit ita ut prefertur, dummodo ipsum alias post diligentem examinationem ad obtinendum beneficium sine cura⁷¹) idoneum esse repereris, super quo tuam conscientiam oneramus, sine cura dumtaxat⁷²) beneficium ecclesiasticum⁷³), cuius fructus redditus et proventus, si cum cura ... marcharum argenti secundum taxationem decime valorem annum non excedant, ad collationem provisionem presentationem seu quamvis

⁶⁵) Varianten: *vacare contigerit / vacaverit.*

⁶⁶) Varianten: *sit sede indultum / sede indultum existat.*

⁶⁷) *Bd. III folgt: horum intuitu.*

⁶⁸) Variante: *per.*

⁶⁹) *Bd. I statt dessen: simpliciter et de plano.*

⁷⁰) Variante: *cantaret.*

⁷¹) *Bd. I-III statt dessen: ad hoc.*

⁷²) *Nicht in Bd. I-III.*

⁷³) *Bd. I-III folgt: cum cura vel sine cura.*

aliam dispositionem ... pertinens, dummodo canonicatus et prebenda ecclesie cathedralis non fuerit,⁷⁴⁾ si quod vacat ad presens vel cum vacaverit⁷⁵⁾, quod ... per se vel procuratorem suum ad hoc legitime constitutum infra unius mensis spatium, postquam sibi vel eidem procuratori vacatio illius innotuerit⁷⁶⁾, duxerit acceptandum, conferendum ... post acceptationem huiusmodi cum omnibus iuribus et pertinentiis suis auctoritate predicta donationi tue reserves;⁷⁷⁾ districtius inhibendo ... ne de dicto beneficio interim etiam ante acceptationem huiusmodi, nisi postquam ei/eis constiterit, quod ... vel procurator predicti illud noluerint acceptare, disponere quoquomodo presumat/ant; ac nichilominus huiusmodi beneficium quod reservabis, si ut premititur vacat ad presens vel cum ipsum vacare contigerit⁷⁸⁾, ... post acceptationem cum omnibus iuribus et pertinentiis suis eadem auctoritate conferre et assignare procures⁷⁹⁾; inducens per te vel alium seu alios ... vel procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem beneficii ac iurium et pertinentiarum predictorum et defendens inductum et faciens sibi de ipsius beneficii fructibus redditibus proventibus iuribus et obventionibus universis integre responderi; contradictores auctoritate nostra appellatione postposita compescendo;

non obstantibus, si aliqui super provisionibus sibi faciendis de huiusmodi vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus speciales vel generales apostolice sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum; quibus omnibus preterquam auctoritate nostra huiusmodi beneficia expectantibus ... in assecutione huiusmodi beneficii volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem beneficiorum aliorum preiudicium generari; aut si ... vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab eadem sit sede indultum⁸⁰⁾, quod ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli aut quod interdici suspendi vel excommunicari non possint quodque de huiusmodi vel aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem provisionem presentationem seu quamvis aliam dispositionem coniunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis; seu si hodie pro alio vel aliis de simili beneficio ad collationem provisionem presentationem seu quamvis aliam dispositionem dicti ... spectante super equali vel equalibus gratia vel gratiis litteras nostras duxerimus concedendas; nos enim tam illas quam presentes effectum sortiri volumus quacunque constitutione apostolica contraria non obstante.⁸¹⁾

⁷⁴⁾ Nicht in Bd. I; Bd. II und III statt dessen: *pertinens*.

⁷⁵⁾ Varianten: *vacaverit* / *vacare contigerit*.

⁷⁶⁾ Varianten: *de ipsius beneficii vacatione constiterit* / *vacatio illius innotuerit*.

⁷⁷⁾ Bd. I: Absatz.

⁷⁸⁾ Varianten: *vacare contigerit* / *vacaverit*.

⁷⁹⁾ Varianten: *conferas et assignes* / *conferre et assignare procures*.

⁸⁰⁾ Varianten: *sit sede indultum* / *sede indultum existat*.

⁸¹⁾ Nicht in Bd. I-III.

Nos enim, si ... ad hoc repertus fuerit idoneus ut prefertur, ex nunc perinde decernimus irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari, ac si die date presentium huiusmodi beneficium, si quod tunc vacabat vel cum vacaret, quod ... ut premittitur duceret acceptandum, conferendum ... donationi⁸²⁾ apostolice cum interpositione decreti duxissemus specialiter reservandum.

I (12): 63, 160, 166, 169, 178, 294, 433

II: 35, 55, 64, 74, 75, 155, 182, 210, 264, 265, 289, 351, 373, 383, 392, 401, 425, 450, 451

III: 220, 271, 303, 304, 326

IV: 4, 11, 15, 61, 99, 110, 126, 150, 151, 165, 168, 176, 189, 216, 341, 356

FORMULAR NR. 8b (13)

De beneficio sub expectatione pro petente per mandatum in forma plurali

... per apostolica scripta mandamus, quatinus vos vel duo aut unus vestrum, si simpliciter et de plano ... ad hoc idoneum esse repereritis, beneficium ecclesiasticum cum cura vel sine cura, cuius fructus redditus et proventus, si cum cura ... marcharum argenti secundum taxationem decime valorem annum non excedant, spectans ad collationem provisionem vel quamcunque aliam dispositionem ... qui est pro tempore, si quod nunc vacat vel cum illud vacare contigerit, quod ... per se vel procuratorem suum ad hoc legitime constitutum infra unius mensis spatium, postquam sibi vel eidem procuratori vacatio illius innotuerit, duxerit acceptandum, conferendum sibi post acceptationem huiusmodi cum omnibus iuribus et pertinentiis suis auctoritate predicta donationi vestre reservetis;

districtius inhibentes eidem ... ne de dicto beneficio interim ante acceptationem huiusmodi, nisi postquam ei constiterit, quod ... vel procurator predicti illud noluerint acceptare, disponere quoquomodo presumat; ac huiusmodi beneficium quod reservabitis, si vacat ad presens vel cum ipsum vacare contigerit, eidem ... post acceptationem huiusmodi cum omnibus iuribus et pertinentiis suis eadem auctoritate conferatis et etiam assignetis; inducentes ipsum vel dictum procuratorem pro eo per vos vel alium seu alios in corporalem possessionem beneficii ac iurium et pertinentiarum predictorum et defendentes inductum ac facientes sibi de ipsius beneficii fructibus redditibus proventibus iuribus et obventionibus universis integre responderi, contradictores auctoritate nostra appellatione postposita compescendo;

non obstantibus, si aliqui super provisionibus sibi faciendis de huiusmodi vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus speciales vel generales apostolice sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum; quibus omnibus preterquam auctoritate nostra huiusmodi beneficia expectantibus dictum ... in assecutione huiusmodi beneficii volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem beneficiorum aliorum preiudicium generari; aut si eidem ... vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab eadem sit sede indultum, quod ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli aut quod interdici suspendi vel excom-

⁸²⁾ *Bd. I folgt: et dispositioni.*

municari non possint quodque de huiusmodi vel aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem provisionem vel quamcunque aliam dispositionem coniunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

Nos enim, si dictus ... idoneus ad hoc repertus fuerit ut prefertur, ex nunc perinde decernimus irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari, ac si eidem ... a die date presentium huiusmodi beneficium, si quod vacabat vel cum vacaret ibidem, quod ... duceret acceptandum, conferendum sibi donationi et dispositioni nostre ac sedis predictae cum interpositione decreti duxissemus specialiter reservandum et cetera.

I(13): 36

FORMULAR NR. 9 (14)

De beneficio vacante pro petente eiusque executoribus

Probitatis et virtutum merita, super quibus apud nos fidedigno⁸³⁾ commendaris testimonio, nos inducunt, ut tibi reddamur ad gratiam liberales.

Dudum siquidem omnes parrochiales ecclesias ceteraque beneficia ecclesiastica tunc apud sedem apostolicam vacantia vel inantea vacatura collationi et dispositioni nostre reservantes decrevimus ex tunc irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attemptari. Cum itaque, postmodum ... vacaverit et vacare noscatur ad presens nullusque preter nos hac vice de illa disponere potuerit neque possit reservatione et decreto obsistentibus supradictis,

nos volentes tibi premissorum meritorum tuorum intuitu gratiam facere specialem, dictam ecclesiam sic vacantem cum omnibus iuribus et pertinentiis suis apostolica tibi auctoritate conferimus et de illa etiam providemus; decernentes prout est irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter attemptatum forsitan est hactenus vel contigerit imposterum attemptari;

non obstantibus, si aliqui super provisionibus sibi faciendis de huiusmodi vel aliis ecclesiis seu beneficiis ecclesiasticis in illis partibus speciales vel generales dicte sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum; quibus omnibus in assecutione dicte ecclesie te volumus anteferrere, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem ecclesiarum et beneficiorum aliorum preiudicium generari; seu si ... vel quibusvis aliis communiter vel divisim a prefata sede indultum existat⁸⁴⁾, quod ad

⁸³⁾ Varianten: *fidedigno* / *fidedignorum*.

⁸⁴⁾ Varianten: *sede indultum existat* / *sit sede indultum*.

receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli non possint quodque de huiusmodi vel aliis ecclesiis seu beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem provisionem aut quamvis aliam dispositionem coniunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et qualibet alia prefate sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus huiusmodi nostre gratie impediri valeat quomodolibet vel differri et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

Nulli ergo et cetera nostre collationis provisionis et constitutionis infringere et cetera.

...⁸⁵⁾ Quocirca mandamus, quatinus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios ... aliorumque⁸⁶⁾ iurium et pertinentiarum predictorum auctoritate nostra inducatis et defendatis inductum amoto exinde quolibet illicito detentore⁸⁷⁾ sibi-que facientes¹⁾ de ipsius ecclesie fructibus redditibus proventibus iuribus et obventionibus universis integre responderi; non obstantibus omnibus supradictis; seu si ... aut quibusvis aliis communiter vel divisim a dicta sit sede indultum⁸⁸⁾, quod interdicti suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; contradictores auctoritate nostra et cetera. Datum ut supra.

I (14): 17, 29, 145, 283, 323, 324, 403

II: 483, 496, 499

III: 33, 34

IV: 65, 91, 203, 238, 333, 334

FORMULAR NR. 9a (15)

De beneficio vacante pro petente
per mandatum in forma singulari

Dignum arbitramur et congruum, ut illis se reddat sedes apostolica gratiosam, quibus ad id propria virtutum merita laudabiliter suffragantur.

... ad presens nullusque de dicta ecclesia preter nos hac vice disponere potuerit neque possit pro eo, quod nos diu ante vacationem huiusmodi omnes parrochiales ecclesias ceteraque beneficia ecclesiastica tunc apud dictam sedem quocunque modo vacantia et inantea vacatura collationi et dispositioni nostre reservantes decrevimus ex tunc irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attemptari,

nos volentes ... tue per apostolica scripta⁸⁹⁾ mandamus, quatinus, si post⁹⁰⁾ diligentem examinationem ... bene legere ac bene construere et bene cantare ac bene et

⁸⁵⁾ *Bd. I beginnt: In eodem modo ... salutem et cetera ...*

⁸⁶⁾ *Bd. I statt dessen: vel procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem ... aliorumque.*

⁸⁷⁾ *Bd. I folgt: facientes ipsum ... vel dictum procuratorem pro eo ... prout moris est admitti.*

⁸⁸⁾ *Varianten: sit sede indultum / sede indultum existat.*

⁸⁹⁾ *Bd. I statt dessen: ... gratiam facere per apostolica scripta committimus et.*

⁹⁰⁾ *Variante: per.*

congrue loqui latinis verbis et alias ad huiusmodi parrochialem⁹¹⁾ ecclesiam obtinendam⁹²⁾ idoneum esse repereris vel etiam, si bene non cantaret, dummodo in tuis manibus iuret ad sancta dei ewangelia, quod infra annum a tempore examinationis huiusmodi computandum bene cantare addiscet, super quibus tuam conscientiam oneramus, dictam parrochialem⁹³⁾ ecclesiam sic vacantem⁹⁴⁾ cum omnibus iuribus et pertinentiis suis ... auctoritate nostra conferas et assignes⁹⁵⁾; inducens per te vel alium seu alios ... vel procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem dicte parrochialis ecclesie ac iurium et pertinentiarum ipsius auctoritate predicta et defendens inductum amoto ab ea quolibet detentore illicito ac faciens sibi de ipsius parrochialis ecclesie fructibus redditibus proventibus iuribus et obventionibus universis integre responderi; contradictores auctoritate nostra appellatione postposita compescendo;

non obstantibus, si aliqui super provisionibus sibi faciendis de parrochialibus ecclesiis vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus speciales vel generales dicte sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum; quibus omnibus ... volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem parrochialium ecclesiarum et beneficiorum aliorum preiudicium generari; seu si ... vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab eadem sit sede indultum⁹⁶⁾, quod ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli aut quod interdici suspendi vel excommunicari non possint quodque de huiusmodi ecclesiis aut aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem provisionem presentationem vel quamvis aliam dispositionem coniunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

Nos enim prout est irritum decernimus et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter attemptatum forsitan est hactenus vel contingerit imposterum attemptari.

I (15): 66, 292(32)

III: 312, 337

II: 37, 123, 421

IV: 37, 59, 74, 123, 141, 205, 224, 311, 320, 345

⁹¹⁾ Kann sinngemäß entfallen.

⁹²⁾ Bd. II und III statt dessen: *ad hoc*.

⁹³⁾ Bd. I statt dessen: *simpliciter et de plano dictum ...*; Bd. II und III statt dessen: *super quo tuam conscientiam oneramus, prefatam parrochialem*.

⁹⁴⁾ Bd. I folgt: *cuius fructus redditus et proventus annui ... marcharum argenti secundum taxationem decime ut asseritur non excedunt*.

⁹⁵⁾ Varianten: *conferas et assignes* / *conferre et assignare procures*.

⁹⁶⁾ Varianten: *sit sede indultum* / *sede indultum existat*.

FORMULAR NR. 9b (16)

De beneficio vacante pro petente
per mandatum in forma plurali

Probitatis et virtutum merita, super quibus ... fidedigno⁹⁷⁾ commendatur testimonio, nos inducunt, ut sibi reddamur ad gratiam liberales.

Cum itaque sicut accepimus ...

...⁹⁸⁾ per apostolica scripta mandamus, quatinus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios ... si in ea tempore date presentium non sit alicui specialiter ius quesitum, cum omnibus iuribus et pertinentiis suis ... auctoritate nostra conferre et assignare curetis; inducentes eum vel procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem ... ac iurium et pertinentiarum predictorum et defendentes inductum amoto ab ea quolibet illicito detentore ac facientes sibi de ipsius ... fructibus redditibus proventibus iuribus et obventionibus universis integre responderi; contradictores auctoritate nostra appellatione postposita compescendo;

non obstantibus, si⁹⁹⁾ aliqui super provisionibus sibi faciendis de huiusmodi ecclesiis vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus speciales vel generales apostolice sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum; quibus omnibus ... vel procuratorem suum in assecutione dicte ... volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem ecclesiarum et beneficiorum aliorum preiudicium generari; aut si ... vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab eadem sit sede indultum¹⁰⁰⁾, quod ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli aut quod interdici suspendi vel excommunicari non possint¹⁰¹⁾ quodque de huiusmodi ecclesiis et aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem provisionem presentationem seu quamvis aliam dispositionem coniunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

Nos enim irritum decernimus et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari¹⁰²⁾.

I (16): 49, 216, 306, 309, 357, 396

II: 70, 176, 191, 231, 286, 295, 316, 321, 354

III: 3, 4, 46, 56, 72, 73, 74, 75, 76, 81, 88, 96, 99, 122, 178, 209, 218, 273, 284, 301, 338

IV: 22, 43, 44, 92, 98, 212, 230, 231, 247, 267, 275, 276, 286, 313, 347, 348

⁹⁷⁾ Varianten: fidedigno / fidedignorum.

⁹⁸⁾ Bd. III beginnt: nos volentes ... premissorum meritorum suorum intuitu gratiam facere specialem ...

⁹⁹⁾ Bd. I statt dessen: non obstantibus omnibus supradictis seu si.

¹⁰⁰⁾ Varianten: sit sede indultum / sede indultum existat.

¹⁰¹⁾ Bd. I fehlt: non possint.

¹⁰²⁾ Bd. I: ignoranter attemptatum forsitan est hactenus vel contigerit imposterum attemptari.

FORMULAR NR. 10 (17)

De recipiendo monacho

Cupientibus vitam ducere regularem apostolicum debet adesse presidium, ut eorum pium propositum possint ad laudem divini nominis adimplere.

Cum itaque dilectus filius ... sub regulari habitu virtutum domino famulari;

nos volentes ... in huiusmodi suo laudabili proposito confovere, ... per apostolica scripta mandamus, quatinus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios ... postquam fuerit clericali caractere insignitus, si sit idoneus et aliud canonicum non obsistat, in dicto monasterio, si in eo certus ... numerus non habetur vel etiam si huiusmodi numerus forsitan existat et de ipso numero aliquis deest ad presens ex nunc, alioquin quamprimum aliquem deesse continget, recipi faciat auctoritate nostra in ... et in fratrem sibique iuxta ipsius monasterii consuetudinem regularem habitum exhiberi ac ipsi de communibus eiusdem monasterii proventibus sicut uni ex aliis prefati monasterii canonicis integre provideri ipsumque ibidem sincera in domino caritate tractari; contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo;

non obstantibus quibuscunque statutis et consuetudinibus monasterii et ordinis predictorum contrariis iuramento confirmatione apostolica vel quacunque firmitate alia roboratis; aut si pro aliis in dicto monasterio scripta forsitan apostolica sint directa; seu si ... vel quibusvis aliis communiter vel divisim a prefata sit sede indultum¹⁰³), quod ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli aut quod interdicti suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis.¹⁰⁴)

I (17): 107, 139, 224, 244

II: 65, 121, 229, 282

III: 42, 150, 226, 289

FORMULAR NR. 10a (18)

De recipienda moniali

Prudentum virginum votis, que spreto mortalis viri thoro ei, qui speciosus est pro filiis hominum, desponsari desiderant, debemus et volumus favorabiles inveniri.

Cum itaque in Christo filia dilecta ... in dicto monasterio sub regulari habitu virtutum domino famulari;

nos volentes ... in huiusmodi suo laudabili proposito confovere, ... per apostolica scripta mandamus, quatinus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios ..., si sit idonea et aliud canonicum non obsistat, in dicto monasterio, si in eo certus ... numerus non habetur vel etiam si huiusmodi numerus forsitan existat et de ipso numero aliqua deest ad presens ex nunc, alioquin quamprimum aliquam deesse

¹⁰³) Varianten: sit sede indultum / sede indultum existat.

¹⁰⁴) Bd. I folgt: Contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo.

continget, recipi faciatis auctoritate nostra in monialem et sororem sibi que iuxta ipsius monasterii consuetudinem regularem habitum exhiberi ac ipsi de communibus eiusdem monasterii proventibus sicut uni ex aliis dicti monasterii monialibus integre provideri eamque ibidem sincera in domino caritate tractari; contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo;

non obstantibus quibuscunque statutis et consuetudinibus monasterii et ordinis predictorum contrariis iuramento confirmatione apostolica seu quacunque firmitate alia roboratis; aut si pro aliis in dicto monasterio scripta forsitan apostolica sint directa; seu si ... et conventui vel quibusvis aliis communiter vel divisim a prefata sit sede indultum, quod ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli aut quod interdicti suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus huiusmodi gratie impediri valeat quomodolibet vel differi et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis¹⁰⁵⁾.

I (18): 79 II: 223

FORMULAR NR. 11 (19)

De recipiendis fructibus in absentia

Virtutum dona, super quibus apud nos fidedigno¹⁰⁶⁾ testimonio commendaris, nos inducunt, ut tibi illa libenter concedamus, que tibi existere valeant fructuosa.

... auctoritate apostolica tenore presentium indulgemus, ut ... fructus redditus et proventus ... libere percipere valeas, cottidianis distributionibus dumtaxat exceptis, cum qua illos perciperes, si in eisdem ecclesiis¹⁰⁷⁾ personaliter resideres, et ad residendum interim in eisdem ecclesiis¹⁰⁸⁾ minime tenearis neque ad id a quoquam invitatus valeas coartari;

non obstantibus quibuscunque statutis et consuetudinibus ipsarum ecclesiarum contrariis iuramento confirmatione apostolica vel quacunque firmitate alia vallatis, etiam si de illis servandis et non impetrandis apostolicis litteris contra ea et ipsis litteris non utendo etiam ab alio vel aliis¹⁰⁹⁾ impetratis vel alias quoquo modo concessis per te vel procuratorem tuum prestiteris hactenus vel imposterum te prestare contigerit forsitan iuramentum; seu si locorum ordinariis a sede apostolica sit concessum vel imposterum concedi contingat, quod canonicos et personas ecclesiarum suarum civitatum et diocesum per subtractionem proventuum suorum ecclesiasticorum vel alias compellere valeant ad residendum personaliter in eisdem; aut si eisdem ordinariis et dilectis filiis capitulis earundem vel quibusvis aliis communiter vel divisim a dicta sit sede indultum vel inantea contigerit indulgeri, quod canonicis et personis ipsarum ecclesiarum non residentibus in eisdem fructus redditus et proventus beneficiorum suorum dictarum ecclesiarum ministrare minime teneantur et

¹⁰⁵⁾ Bd. I folgt: *Contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo.*

¹⁰⁶⁾ Varianten: *fidedigno / fidedignorum.*

¹⁰⁷⁾ Bd. I folgt: *sive locis.*

¹⁰⁸⁾ Bd. I statt *ecclesiis*: *aut eorum aliquo.*

¹⁰⁹⁾ Bd. I statt *dessen*: *etiam a te vel alio seu aliis.*

ad id compelli non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et quibuslibet privilegiis indulgentiis et litteris apostolicis generalibus vel specialibus quorumcunque tenorum existant, per que presentibus non expressa vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri et de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis;

proviso, quod huiusmodi beneficia debitis interim obsequiis non fraudentur et animarum cura in eis, quibus illa imminet, nullatenus negligatur, sed per bonos et sufficientes vicarios, quibus de beneficiorum ipsorum proventibus necessaria congrue ministrentur, diligenter exerceatur et deserviat inibi laudabiliter in divinis.

Nulli ergo et cetera nostre concessionis infringere et cetera.

... Quocirca mandamus, quatinus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios ... vel procuratori suo eius nomine faciatis auctoritate nostra predictos fructus redditus et proventus iuxta huiusmodi concessionis nostre tenorem integre ministrari; non obstantibus omnibus supradictis; seu si ... vel quibusvis aliis communiter vel divisim a prefata sit sede indultum¹¹⁰⁾, quod interdicti suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; contradictores auctoritate nostra et cetera. Datum ut supra.

I (19): 127 III: 144, 213, 214, 276, 324

FORMULAR NR. 12 (20)

De defectu natalium

... ordines promoveri et ecclesiasticum beneficium obtinere, etiam si curam habearum animarum, dispensare misericorditer dignemur.

Cum autem idem ... quem per certos examinatores super hoc deputatos a nobis de litteratura examinari fecimus diligenter, inventus sit in illa convenienter idoneus ad ecclesiasticum beneficium obtinendum,

nos de vita et conversatione ipsius ... notitiam non habentes fraternitati tue, de qua plenam in domino fiduciam obtinemus, per apostolica scripta mandamus, quatinus consideratis diligenter circumstantiis universis, que circa idoneitatem persone fuerint attendende, si dictus ... alias sit idoneus nec sit paterne incontinentie imitator, sed bone conversationis et vite aliaque sibi merita suffragentur ad huiusmodi dispensationis gratiam obtinendam, secum super premissis auctoritate nostra dispenses, prout secundum deum anime sue saluti videris expedire.

I (20): 6, 7

FORMULAR NR. 13 (21)

De reconciliatione monachi apostate

Dudum felicis recordationis Benedictus papa XII predecessor noster animarum periculis occurrere desiderabiliter affectans, circa quorumlibet ordinum apostatas et etiam de suis ordinibus eiectos et quosvis alios religiosos sine prelatorum suorum

¹¹⁰⁾ *Varianten: sit sede indultum / sede indultum existat.*

licentia per seculum evagantes nonnulla salubria et utilia duxit auctoritate apostolica ordinanda.

Inter cetera namque voluit et ordinavit auctoritate prefata, quod universi et singuli tam exempti quam non exempti prelati quorumcunque religiosorum quorumlibet ordinum, a quibus temere apostatarunt ipsi apostate, illos ad habitum et religionem eorum priores recipere tenerentur, quod, si forte dicti prelati capitula ecclesiarum conventus monasteriorum et fratres eorum et locorum eorundem recusarent apostatas recipere prelibatos, ipsi prelati capitula conventus et fratres per certos executores super hoc a sede apostolica deputandos ad eos recipiendos salva ordinis disciplina, quam voluit et mandavit circa illos qui sponte redirent ea vice ut infra scribitur misericorditer temperari, monitione premissa per censuram ecclesiasticam sublato appellationis obstaculo cogentur. Rursus voluit et ordinavit erga omnes apostatas supradictos et quemlibet ipsorum per eorum prelatos servato subscripto moderamine provideri, scilicet quod ipsi prelati circa huiusmodi apostatas, etiam si ante vel post eorum apostasiam excessus in ordine suo vel extra illam commisissent et proinde vel etiam ex quacunque alia causa in apostasiam huiusmodi lapsi fuissent vel ordinis sui carceres effregissent seu ab ipsis evasissent, pro predictis eis penam seu penitentiam salutarem imponderent iuxta eorundem ordinum antiqua statuta. Quam tamen penam seu penitentiam sic¹¹¹⁾ misericorditer voluit temperari, quod apostate ipsi terrore ultionis seu pene non retraherentur a resumptione religionis et habitus eorundem.

Memoratis insuper prelati eorundem apostatarum dictos apostatas ad religionem suam pristinam ut pretangitur redeuntibus ea vice iuxta formam ecclesie vel ab excommunicationis sententia, quam apostatando taliter inciderunt, et cum eis super irregularitate, quam occasione apostasie huiusmodi¹¹²⁾ divina officia celebrando immo verius prophanando aut illis se immiscendo dampnabiliter inciderunt¹¹³⁾ prout eorum apostatarum saluti dicti prelati expedire conspicerent, dispensandi plenam atque liberam concessit auctoritate eadem potestatem; non obstantibus quibuscunque statutis et consuetudinibus quorumlibet ordinum ecclesiarum monasteriorum et aliorum locorum predictorum contrariis iuramento confirmatione apostolica vel quacunque firmitate alia roboratis vel etiam privilegiis indulgentiis aut litteris apostolicis seu aliis quibuscunque, que premissis possent quomodolibet obviare, prout in eiusdem predecessoris litteris plenius continetur.

Cum autem, sicut ... reconciliari deo et eidem ordini suo ut asserit cupientis devotis supplicationibus inclinati, ... per apostolica scripta mandamus, quatinus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios huiusmodi voluntates ordinationes mandata et concessionem predecessoris eiusdem predicta circa ... faciatis auctoritate nostra firmiter observari; contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita auctoritate eadem compescendo;

non obstantibus omnibus supradictis; seu si dilectis filiis ... et conventui eiusdem monasterii vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab eadem sit sede indul-

¹¹¹⁾ *Varianten: sic / sic etiam.*

¹¹²⁾ *Bd. I folgt: vel alias forsan sic ligati.*

¹¹³⁾ *Bd. I: incurrerunt.*

tum¹¹⁴), quod interdicti suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

I (21): 120, 135, 352, 435

II: 139, 310, 435

III: 239

FORMULAR NR. 14 (22)

De licentia ingrediendi monasteria monialium inclusarum

Devotionis tue sinceritas promeretur, ut, que a nobis suppliciter postulas, affectu tibi benevolo concedamus.

Hinc est, quod nos tuis supplicationibus inclinati, ut cum ... honestis monasteria monialium¹¹⁵) inclusarum ... quibuscunque ipsorum monasterii et ordinis statutis et consuetudinibus ac quibuscunque constitutionibus contrariis nequaquam obstantibus certis decentibus horis libere ingredi et aliquam moram in eisdem trahere valeas, dummodo earum, que dicto monasterio prefuerint, ad id accedat assensus et tu ... ibidem non comedatis nec etiam pernoctetis, tenore tibi presentium indulgemus.

Nulli ergo et cetera nostre concessionis infringere et cetera.

I (22): 11, 12, 273

II: 47, 420

III: 194, 195, 196

IV: 53, 72, 132, 160

FORMULAR NR.15

De confirmatione possessionum vel privilegiorum monasterii

Cum a nobis petitur, quod iustum est et honestum, tam vigor equitatis quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum.

Eapropter dilecti in domino filii vestris iustis postulationibus grato concurrentes assensu personas vestras et locum, in quo divino estis obsequio mancipati, cum omnibus bonis, que impresentiarum rationabiliter possidetis aut iustis modis in futurum prestante domino poteritis adipisci, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus; specialiter autem ... et alia bona vestra, sicut ea omnia iuste et pacifice possidetis, vobis et per vos eidem monasterio auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus salva in predictis decimis moderatione concilii generalis.

Nulli ergo et cetera nostre confirmationis infringere et cetera.

II: 19, 278, 489, 490, 503

III: 308, 327, 328

IV: 7, 34

FORMULAR NR. 16 (23)

Littere conservatorie pro episcopis vel monasteriis vel parrochiis

Militanti ecclesie licet immeriti disponente domino presidentes circa curam ecclesiarum et monasteriorum omnium sollertia reddimur indefessa solliciti, ut iuxta

¹¹⁴) Varianten: sit sede indultum / sede indultum existat.

¹¹⁵) Bd. I: religiosarum.

debitum pastoralis officii eorum occurramus dispendiis et profectibus divina coeperante clementia salubriter intendamus.

Sane ... conquestione percepimus, quod nonnulli archiepiscopi episcopi aliique ecclesiarum prelati et clerici ac ecclesiastice persone tam religiose quam seculares necnon duces marchiones comites barones nobiles milites et laici, communia civitatum, universitates opidorum castrorum villarum et aliorum locorum et alie singulares persone civitatum et diocesum et aliarum partium diversarum occuparunt et occupari fecerunt castra villas loca terras domos possessiones iura et iurisdictiones nec non fructus census redditus et proventus ... et nonnulla alia bona mobilia et immobilia spiritualia et temporalia ad ... spectantia et ea detinent indebite occupata seu ea detinentibus prestant auxilium, consilium vel favorem; nonnulli etiam civitatum et diocesum et partium predictarum, qui nomen domini in vacuum recipere non formidant ... super predictis castris villis et locis aliis terris domibus possessionibus iuribus et iurisdictionibus fructibus censibus redditibus et proventibus eorundem et quibuscunque aliis bonis mobilibus et immobilibus spiritualibus ac temporalibus ac aliis rebus ad ... spectantibus multiplices molestias et iniurias inferunt ac iacturas. Quare ... ut, cum valde reddatur difficile pro singulis querelis ad apostolicam sedem habere recursum, providere ipsis super hoc paterna diligentia curaremus.

Nos igitur adversus occupatores detentores presumptores molestatores et iniuriatores huiusmodi illo volentes ... remedio subvenire, per quod ipsorum compescatur temeritas et aliis aditus committendi similia precludatur, ... per apostolica scripta mandamus, quatinus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios, etiam si sint extra loca, in quibus deputati estis conservatores et iudices, ... efficacis defensionis presidio assistentes non permittatis eosdem super his et quibusbet aliis bonis et iuribus ad ... spectantibus ab eisdem vel quibusvis aliis indebite molestari vel eis gravamina seu dampna vel iniurias irrogari; facturi ..., cum ab eis vel procuratoribus suis aut eorum aliquo fueritis requisiti, de predictis et aliis personis quibusbet super restitutione huiusmodi castrorum villarum terrarum et aliorum locorum iurisdictionum iurium et bonorum mobilium et immobilium reddituum quoque et proventuum et aliorum quorumcunque bonorum nec non de quibuscunque molestiis iniuriis atque dampnis presentibus et futuris, in illis videlicet, que iudicalem requirunt indaginem, summarie et de plano sine strepitu et figura iudicii, in aliis vero, prout qualitas eorum exegerit, iustitie complementum; occupatores seu detentores presumptores molestatores et iniuriatores huiusmodi necnon contradictores quoslibet et rebelles, cuiuscunque dignitatis status ordinis vel conditionis extiterint, quandoque et quotienscunque expedierit, auctoritate nostra per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo, invocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis;

non obstantibus tam felicitis recordationis Bonifatii pape VIII predecessoris nostri, in quibus cavetur, ne aliquis extra suam civitatem et diocesim nisi in certis exceptis casibus et in illis ultra unam dietam a fine sue diocesis ad iudicium evocetur seu ne iudices et conservatores a sede deputati predicta extra civitatem et diocesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscunque procedere sive alio vel aliis vices suas committere aut aliquos ultra unam dietam a fine diocesis eorundem trahere presumant, dummodo ultra duas dietas aliquis auctoritate presentium non trahatur; seu quod de aliis quam de manifestis iniuriis et violentiis et aliis, que iudicalem inda-

ginem exigunt, penis in eos, si secus egerint, et in id procurantes adiectis conservatores se nullatenus intromittant; quam aliis quibuscunque constitutionibus a predecessoribus nostris Romanis pontificibus tam de iudicibus delegatis et conservatoribus quam personis ultra certum numerum ad iudicium non vocandis aut aliis editis, que vestre possent in hac parte iurisdictioni aut potestati eiusque libero exercitio quomodolibet obviare; seu si aliquibus communiter vel divisim a predicta sit sede indultum¹¹⁶), quod excommunicari suspendi vel interdici seu extra vel ultra certa loca ad iudicium evocari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi et eorum personis locis ordinibus et nominibus propriis mentionem; et qualibet alia indulgentia dicte sedis generali vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam nostre iurisdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri et de qua cuiusque toto tenore de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

Ceterum volumus et auctoritate apostolica decernimus, quod quilibet vestrum prosequi valeat articulum etiam per alium inchoatum, quamvis idem inchoans nullo fuerit impedimento canonico prepeditus, quodque a data presentium sit vobis et unicuique vestrum in premissis omnibus et eorum singulis ceptis et non ceptis presentibus et futuris perpetuata potestas et iurdictio attributa, ut eo vigore eaque firmitate possitis in premissis omnibus, ceptis et non ceptis, presentibus et futuris et pro predictis procedere, ac si predicta omnia et singula coram vobis cepta fuissent et iurdictio vestra et cuiuslibet vestrum in predictis omnibus et singulis per citationem vel modum alium perpetuata legitimum extitisset; constitutione predicta super conservatoribus et alia qualibet in contrarium edita non obstante; presentibus post ...

I (23): 32, 341

II: 27, 462

III: 11, 228, 240, 241, 278, 309, 321, 322, 323, 342, 351, 352, 353, 355, 360

IV: 9, 14, 16, 28, 35, 39, 48, 49, 51, 100, 103, 108, 152, 213, 214, 222, 246, 280, 298, 326, 328, 338, 340, 346, 351, 362, 371, 374, 375, 376

FORMULAR NR. 16a (24)

Littere conservatorie pro mendicantibus
vel monasteriis vel parrochiis

Frequentes hactenus immo innumerosae quodammodo de universis mundi partibus venerabilium fratrum nostrorum episcoporum aliorumque superiorum prelatorum necnon dilectorum filiorum rectorum curatorum et parrochialium sacerdotum querele contra dilectos filios fratres Predicatorum et Minorum ordinum apostolice sedis iam dudum excitarunt nostrumque clamoris insinuationibus excitare et fatigare non cessant auditum, quod idem fratres decretalem dudum editam a felicis recordationis Bonifatio papa VIII predecessore nostro, que incipit "Super cathedram", ac Clem 3.7.2
deinde per pie memorie Clementem papam V predecessorem nostrum in Viennensi concilio innovatam temere observare non curant, sed ipsam transgredi non verentur in eiusdem sedis contemptum, animarum suarum periculum et eorundem conquerentium et ecclesiarum parrochialium preiudicium et gravamen. Intelleximus quoque,

¹¹⁶) *Varianten: sit sede indultum / sede indultum existat.*

quod plerumque prefatis dictorum Predicatorum et Minorum necnon et Heremitarum sancti Augustini et Carmelitarum ordinum fratribus – in cuius ordinis dictorum Heremitarum personis idem predecessor Bonifatius decretalem predictam, in qua tantum de ipsis Predicatorum et Minorum cavetur ordinibus, per omnia voluit postmodum integraliter et inconcusse servari, et ad quem dictorum Carmelitarum fratrum ordinem felicis recordationis Johannes papa XXII predecessor noster subsequenter constitutionem eandem quoad omnia in ea contenta extendit – a prefatis episcopis prelati rectoribus curatis et sacerdotibus contra tenorem decretalis predictae graves iniurie atque molestie in diversis partibus inferuntur. Nuper etiam pro parte ... nobis extitit intimatum, quod predicti eorundem Predicatorum Minorum Heremitarum et Carmelitarum ordinum fratres contra tenorem decretalis eiusdem multa eisdem et eorum singulis gravamina et iniurias inferunt et iacturas.

Quare igitur parum esset iura concedere, nisi qui eadem tueatur existat, nos dicti Johannis predecessoris, qui decretalem predictam de dictorum fratrum suorum consilio voluit et mandavit¹¹⁷⁾ integraliter observari, vestigiis inherentes ... per apostolica scripta mandamus, quatinus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios, etiam si sint extra loca, in quibus deputati estis conservatores et iudices, tam ... adversus fratres predictos quam e converso eisdem fratribus adversus ... efficacis defensionis presidio assistentes ac facientes decretalem predictam quoad omnia eius capitula prout iacet firmiter observari, non permittatis contra tenorem ipsius per memoratos fratres dictorum ordinum ... eisdem fratribus gravamina aut iniurias irrogari; facturi ipsis hincinde de quibuscunque iniuriis molestationibus gravaminibus et dampnis illatis hactenus et etiam imposterum inferendis eisdem contra tenorem decretalis eiusdem in illis videlicet, que iudicalem requirent indaginem, summarie simpliciter et de plano sine strepitu et figura iudicii, in aliis vero, prout qualitas eorum exegerit, iustitie complementum; molestatores et iniuriatores huiusmodi nec non contradictores quoslibet et rebelles, quandocunque et quotienscunque expedierit, per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo;

non obstantibus quibuscunque exemptionibus specialibus vel generalibus tam fratribus et ordinibus predictis vel alicui seu aliquibus fratrum et ordinum eorundem ... sub quacunque forma vel expressione verborum ab eadem sede concessis, ac eiusdem Bonifatii, qua cavetur, ne aliquis extra suam civitatem vel diocesim nisi in certis exceptis casibus et in illis ultra unam dietam a fine sue diocesis ad iudicium evocetur seu ne iudices et conservatores a sede deputati predicta extra civitatem et diocesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscunque procedere sive alio vel aliis vices suas committere aut aliquos ultra unam dietam a fine diocesis eorundem trahere presumant, dummodo ultra duas dietas aliquis extra suam civitatem et diocesim auctoritate presentium non trahatur; seu quod de aliis quam de manifestis iniuriis et molestiis et aliis, que iudicalem indaginem exigunt, penis in eos, si secus egerint, et in id procurantes adiectis conservatores se nullatenus intromittant, quam aliis quibuscunque constitutionibus a predecessoribus nostris Romanis pontificibus tam de iudicibus delegatis et conservatoribus quam personis ultra certum numerum

¹¹⁷⁾ *Bd. I statt dessen: volentes pie memorie Benedicti pape XII immediate predecessoris nostri, qui de fratrum suorum consilio decretalem predictam "Super cathedram" voluit.*

per litteras apostolicas ad iudicium non vocandis aut aliis editis, que vestre possent in hac parte iurisdictioni aut potestati eiusque libero exercitio quomodolibet obviare; seu si tam eisdem fratribus vel eorum ordinibus aut alicui seu aliquibus fratrum et ordinum predictorum quam ... seu quibusvis aliis communiter vel divisim a predicta sit sede indultum¹¹⁸), quod excommunicari suspendi vel interdici seu extra vel ultra certa loca vel alio quocunque modo ad iudicium evocari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi et eorum personis locis ordinibus ac nominibus propriis mentionem; et quibuslibet aliis indulgentiis et privilegiis dicte sedis generalibus vel specialibus quorumcunque tenorum existant, per que presentibus non expressa vel totaliter non inserta nostre iurisdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri et de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum specialem oporteat in nostris litteris fieri mentionem.

Ceterum iudicibus seu conservatoribus quibuscunque per litteras apostolicas sub quacunque alia quam presenti verborum forma vel expressione confectas eisdem dictorum Predicatorum, Minorum, Heremitarum et Carmelitarum ordinum fratribus seu ipsis ordinibus communiter vel divisim super dampnis et iniuriis et aliis quibuscunque rebus seu negotiis alias deputatis et subdelegatis eorum presentibus et futuris auctoritate presentium districtius inhibemus, ne aliquem seu aliquos auctoritate litterarum ipsarum pretextu seu occasione quorumcunque dampnorum vel iniurium sive gravaminum contra tenorem predictae decretalis "Super cathedram" ipsis fratribus seu eorum ordinibus antedictis communiter vel divisim a quibuscunque personis illatorum hactenus et etiam inferendorum imposterum coram se alicubi deinceps ad iudicium vel alias quoquomodo vocare seu in causam aliquatenus trahere presumant; inhibitionem huiusmodi non solum ad futura, sed etiam ad quovis modo adhuc pendentia et iam cepta negotia volentes extendi ac decernentes prefatas litteras et processus earum auctoritate quomodocunque habitos et habendos ad dampna gravamina et iniurias huiusmodi contra tenorem dicte decretalis illata et inferenda ut dictum est deinceps aliquatenus non extendi ac etiam irritum et inane, si secus super premissis per quoscunque scienter vel ignoranter contigerit attemptari; vobis nichilominus iniungentes, ut inhibitionem nostram huiusmodi ad dictorum iudicum seu conservatorum et subdelegatorum notitiam, de quibus vobis expedire videbitur, deducere procuretis.

Insuper volumus et apostolica auctoritate decernimus, quod quilibet vestrum prosequi valeat articulum etiam per alium inchoatum, quamvis idem inchoans nullo fuerit impedimento canonico prepeditus, quodque a data presentium sit vobis et unicuique vestrum in premissis omnibus et eorum singulis ceptis et non ceptis presentibus et futuris perpetuata potestas et iurdictio attributa, ut eo vigore eaque firmitate possitis in premissis omnibus et singulis, ceptis et non ceptis, presentibus et futuris, et pro predictis procedere, ac si predicta omnia et singula coram vobis cepta fuissent et iurdictio vestra et cuiuslibet vestrum in predictis omnibus et singulis per citationem vel modum alium perpetuata legitimum extitisset; constitutione predicta super conservatoribus et alia qualibet in contrarium edita non obstante.

I (24): 3, 271, 382 II: 90 III: 274

¹¹⁸) *Varianten: sit sede indultum / sede indultum existat.*

FORMULAR NR. 17 (25)

De absolutione in mortis articulo
in forma singulari

Provenit ex tue devotionis affectu, quo nos et Romanam ecclesiam revereris, ut petitiones tuas illas presertim, que anime tue salutem respiciunt, ad exauditionis gratiam admittamus.

Hinc est, quod nos tuis supplicationibus inclinati, ut confessor tuus quem duxeris eligendum omnium peccatorum tuorum, de quibus corde contritus et ore confessus fueris, semel tantum in mortis articulo plenam remissionem tibi in sinceritate fidei unitate sancte Romane ecclesie ac obedientia et devotione nostra vel successorum nostrorum Romanorum pontificum canonicè intransium persistenti auctoritate apostolica concedere valeat, devotioni tue tenore presentium indulgemus; sic tamen, quod idem confessor de his, de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda, eam tibi per te si supervixeris vel per heredes tuos, si tunc forte transieris, faciendam iniungat, quam tu vel illi facere teneamini ut prefertur. Et ne quod absit propter huiusmodi gratiam reddaris proclivior ad illicita imposterum committenda, volumus, quod si ex confidentia remissionis huiusmodi aliqua forte committeres, quoad illa predicta remissio tibi nullatenus suffragetur.

Et insuper volumus, quod per unum annum a tempore, quo presens nostra concessio ad tuam notitiam pervenerit, computandum singulis sextis feriis legitimo impedimento cessante ieiunes; quod si predictis diebus ex precepto ecclesie regulari observantia iniuncto voto vel alias ieiunare tenearis, una alia die singularum septimanarum eiusdem anni, qua ad ieiunandum ut premittitur non sis astrictus, ieiunes; quod si in dicto anno vel aliqua eius parte esses legitime impeditus, anno sequenti vel alio quamprimum poteris modo simili supplere huiusmodi ieiunium tenearis; alioquin huiusmodi nostra presens concessio nullius sit roboris vel momenti.¹¹⁹⁾

Nulli ergo et cetera nostre concessionis et voluntatis infringere et cetera.

I (25): 27, 62, 68, 91, 122, 207, 209, 215, 277, 360, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 378, 379, 380, 381, 387, 388, 389, 390, 400

II: 3, 4, 24, 25, 71, 82, 83, 92, 130, 141, 145, 150, 152, 156, 168, 169, 180, 181, 187, 188, 189, 190, 195, 196, 197, 241, 244, 252, 253, 331, 332, 333, 339, 340, 341, 346, 347, 348, 350, 352, 353, 388, 433, 434, 443, 447, 448, 449, 459, 460, 487, 504, 505, 506

III: 5, 9, 115, 298, 346

IV: 19, 27, 62, 63, 64, 67, 68, 76, 113, 129, 153, 180, 199, 200, 232, 308, 352, 353

FORMULAR NR. 17a (26)

De absolutione in mortis articulo
etiam coniugi concedenda

Provenit ex vestre devotionis affectu, quo nos et Romanam ecclesiam reveremini, ut petitiones vestras illas presertim, que animarum vestrarum salutem respiciunt, ad exauditionis gratiam admittamus.

Hinc est, quod nos vestris supplicationibus inclinati, ut confessor¹²⁰⁾ quem quilibet vestrum duxerit eligendum omnium peccatorum vestrorum, de quibus corde

¹¹⁹⁾ Nicht in Bd. I-III.

¹²⁰⁾ Bd. I folgt: vester.

contriti et ore confessi fueritis, semel tantum in mortis articulo plenam remissionem vobis in sinceritate fidei unitate sancte Romane ecclesie ac obedientia et devotione nostra vel successorum nostrorum Romanorum pontificum canonice intrantium persistentibus auctoritate apostolica concedere valeat, devotioni vestre tenore presentium indulgemus; sic tamen, quod idem confessor de his, de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda, eam vobis per vos si supervixeritis vel per heredes vestros, si tunc forte transieritis, faciendam iniungat, quam vos vel illi facere teneamini ut prefertur. Et ne quod absit propter huiusmodi gratiam reddamini procliviores ad illicita imposterum committenda, volumus, quod si ex confidentia remissionis huiusmodi aliqua forte committeretis, quoad illa predicta remissio vobis nullatenus suffragetur.

Et insuper volumus, quod per unum annum a tempore, quo presens nostra concessio ad vestram notitiam pervenerit, computandum singulis sextis feriis legitimo impedimento cessante ieiunetis; quod si predictis diebus ex precepto ecclesie regulari observantia iniuncto voto vel alias ieiunare teneamini, una alia die singularum septimanarum eiusdem anni, qua ad ieiunandum ut premititur non sitis astricti, ieiunetis; quod si in dicto anno vel aliqua eius parte essetis legitime impediti, anno sequenti vel alio quamprimum poteritis modo simili supplere huiusmodi ieiunium teneamini; alioquin huiusmodi nostra presens concessio quoad premissa non observantibus nullius sit roboris vel momenti.

Nulli ergo et cetera nostre concessionis et voluntatis infringere et cetera.

I (26): 77, 78, 87, 97, 104, 208, 326, 367, 368, 375, 376, 377, 398, 399, 405

II: 58, 76, 77, 78, 79, 128, 129, 151, 153, 167, 212, 254, 281, 349, 387, 501

IV: 24, 154, 155, 169, 233, 309, 317

FORMULAR NR. 18 (27)

De indulgentiis pro capella seu ecclesia

Universis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem et cetera.

Splendor paterne glorie, qui sua mundum illuminat ineffabili claritate, pia vota fidelium de clementissima ipsius maiestate sperantium tunc precipue benigno favore prosequitur, cum devota ipsorum humilitas sanctorum precibus et meritis adiuvarur.

Cupientes igitur, ut ...¹²¹⁾ congruis honoribus frequentetur et ut Christi fideles eo libentius causa devotionis confluant ad eandem, quo ibidem uberius dono celestis gratie conspexerint se refectos, de omnipotentis dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi omnibus vere penitentibus et confessis, qui ... devote visitaverint, annuatim unum annum et quadraginta dies de iniunctis eis penitentiis singulis videlicet ipsarum festivitatum diebus, quibus ...¹²²⁾

I (27): 103, 159, 172, 268, 269

II: 136, 147, 148, 149, 179, 374, 375, 376, 461

III: 29, 108, 113, 149

IV: 60, 71, 162, 268, 269, 270, 271, 272

¹²¹⁾ Bd. I: pro divini etiam cultus augmento sueque ac parentum ac progenitorum suorum animarum salute dudum fundasse ipsumque de suis propriis bonis etiam redditibus et possessionibus pro personis degentibus in illo convenienter dotasse dicitur, in quo, sicut accepimus ...

¹²²⁾ Bd. I statt dessen: ... misericorditer relaxamus.

FORMULAR NR. 19 (28)

De indulgentiis pro monasterio

Universis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem et cetera.

Monasteriorum fabricis manus adiutrices porrigere pium apud deum et meritorium reputantes, frequenter Christi fideles ad impendendum monasteriis ipsis auxilium nostris litteris exhortamur et, ut ad id eo fortius animentur, quo magis ex hoc animarum commodum se speraverint adipisci, nonnunquam pro his temporali-bus suffragiis spiritualia eis munera videlicet remissiones et indulgentias elargimur.

Cum itaque, sicut accepimus ... pro divini etiam cultus augmento sueque ac pa-rentum ac progenitorum suorum animarum salute de bonis suis propriis dudum quoddam fundaverit monasterium ... etiam redditibus et possessionibus pro personis degentibus in illo ut asseritur dotaverit et abbas et monachi facientes conventum ibi-dem sint canonice instituti,

nos de omnipotentis dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi omnibus vere penitentibus et confessis, qui pro ampliandis struc-turis et officinis et redditibus augmentandis dicti monasterii, quod est nova plantatio, de bonis suis sibi a deo collatis manus porrexerint ... de iniunctis eis penitentiis misericorditer relaxamus;

presentibus post ... minime valituris, quas mitti per questuarios districtius inhi-be-mus eas, si secus actum fuerit, carere iuribus decernentes.

I (28): 102

FORMULAR NR. 20 (29)

De licentia ad visitandum
sanctum sepulcrum

Tue devotionis exigentibus meritis votis tuis libenter annuimus et petitiones tuas in his, que honeste postulas, quantum cum deo possumus favorabiliter exaudimus.

Cum itaque, sicut exhibita nobis pro parte tua petitionis series continebat, tu zelo pie devotionis accensus sepulcrum dominicum et alia oratoria terre sancte desideras personaliter visitare,

nos tuis in hac parte supplicationibus inclinati, quod sepulcrum et alia oratoria supradicta quibuscunque constitutionibus prohibitionibus et processibus sedis apo-stolice in contrarium factis et habitis seu etiam promulgatis penas et sententias spiri-tuales et temporales continentibus nequaquam obstantibus ex causa predicta valeas visitare illaque nichilominus pro huiusmodi visitatione deferre ac etiam exhibere, sine quibus peregrinationem huiusmodi commode adimplere non posses, dummodo ad partes illas nulla alia deferras vel deferri facias, que in profectum vel favorem hostium christiane fidei redundare valeant, tibi auctoritate presentium indulgemus.

Nulli ergo et cetera nostre concessionis infringere et cetera.

I (29): 270, 313(2)

FORMULAR NR. 21 (30)

De feudis tradendis

... predecessorem tuum, investiti et pro illis ad homagium et fidelitatem ... de dictis feudis investire ac ad fidelitatem et homagium prestanda recipere denegas et recusas indebite et iniuste, quamquam super his pro parte ipsorum ... fueris legitime requisitus, castra etiam opida villas loca territoria seu districtus dictorum ... temporali iurisdictioni subiecta pro pecuniario debito frequenter supponis ecclesiastico interdicto, licet ne id fiat in iure prohibeatur expresse. Quare pro parte dictorum ... fuit nobis humiliter supplicatum, ut providere eis super his de oportuno remedio dignaremur.

Nos igitur cupientes cuiuslibet dissencionis materiam, que huiusmodi occasione inter te et ... posset emergere, nostre interventionis studio sumovere ac obviare nichilominus periculis animarum, fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatinus ... ad homagium et fidelitatem predictam, nisi causam rationabilem habeas, quare id facere minime tenearis, recipias et admittas, quodsi forsan huiusmodi causa subsit illam ac nichilominus aliquem seu aliquos viros ydoneos plenum et sufficiens mandatum habentes ... cui super hoc scribimus per alias nostras litteras speciales de his, que super premissis omnibus tam super investitura quam interdicto predictis pro bono pacis et concordie fuerint oportuna et alias faciendum, que super his ac pro huiusmodi animarum periculis evitandis, si expedire viderimus, duxerimus ordinanda, sublato difficultatis obstaculo ad nostram presentiam mittere non postponas.

I (30): 99, 100

FORMULAR NR. 22

De licentia eligendi confessorem

Benigno sunt tibi illa concedenda favore, per que, sicut pie desiderare videris, conscientie pacem et salutem anime deo propitio consequi valeas.

Hinc est, quod nos tuis devotis supplicationibus inclinati tibi auctoritate apostolica indulgemus, ut aliquem idoneum et discretum presbiterum in tuum possis eligere confessorem, qui quotiens tibi fuerit oportunum confessionibus tuis diligenter auditis pro commissis debitam tibi absolutionem impendat et iniungat penitentiam salutarem, nisi forsan talia fuerint, propter que sedes apostolica sit merito consulenda.

Nulli ergo et cetera nostre concessionis infringere et cetera.

IV: 125, 131, 157, 170, 182

FORMULAR NR. 23

De licentia celebrandi divina in locis
ecclesiastico interdicto suppositis

Devotionis tue sinceritas promeretur, ut votis tuis hiis presertim, que ad tue salutem anime cedere valeant, quantum cum deo possumus, favorabiliter annuamus.

Tuis itaque supplicationibus inclinati auctoritate tibi presentium indulgemus, ut, si forsan ad loca ecclesiastico interdicto supposita te contigerit declinare, liceat tibi

in illis clausis ianuis excommunicatis et interdictis exclusis non pulsatis campanis et summissa voce missam et alia divina officia in tua et familiarium tuorum domesticorum presentia facere celebrari, dummodo tu vel illi causam non dederitis interdicti nec id tibi vel illis contigerit specialiter interdicti; presentibus post decennium minime valituris.

Nulli ergo et cetera nostre concessionis infringere et cetera.

IV: 70, 130, 158

FORMULAR NR. 24

De licentia celebrandi divina
ante lucem diurnam

Sincere devotionis affectus, quem ad nos et Romanam geris ecclesiam, promeretur, ut votis tuis favorabiliter annuamus, illis presertim, per que sicut pie desideras divinis officiis intentus existas et spiritualis salutis tibi proveniat incrementum.

Hinc est, quod nos tuis devotis precibus inclinati, ut missam antequam illucescat dies circa tamen diurnam lucem, cum qualitas negotiorum pro tempore ingruentium id exegerit, liceat tibi per proprium vel alium sacerdotem idoneum facere celebrari ita, quod id nec tibi nec sacerdoti taliter celebranti ad culpam valeat imputari, devotioni tue auctoritate presentium de speciali gratia indulgemus; presentibus post decennium minime valituris.

Nulli ergo et cetera nostre concessionis infringere et cetera.

IV: 119, 128, 159

FORMULAR NR. 25

De licentia celebrandi divina
super altare portatili

Sincere devotionis affectus, quem ad nos et Romanam geris ecclesiam, non indigne meretur, ut petitionibus tuis illis presertim, que ex devotionis fervore prodire conspiciamus, quantum cum deo possumus, favorabiliter annuamus.

Hinc est, quod nos tuis devotis supplicationibus inclinati, ut liceat tibi habere altare portatile cum debita reverentia et honore, super quo in locis ad hoc congruentibus et honestis possis per proprium vel alium sacerdotem idoneum missam et alia divina officia sine iuris alieni preiudicio in tua presentia facere celebrari, devotioni tue tenore presentium indulgemus; presentibus post decennium minime valituris.

Nulli ergo et cetera nostre concessionis infringere et cetera.

IV: 69, 127, 156, 179

FORMULAR NR. 26

De confirmatione gratiarum

Probitatis et virtutum merita, super quibus apud nos fidedigno commendaris testimonio, nos inducunt, ut te favore apostolico prosequamur.

...

Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, tu dubites dictam ecclesiam tempore acceptationis vel provisionis huiusmodi fore dispositioni apostolice reservatam teque posse propterea imposterum molestari,

nos volentes te premissorum meritorum tuorum intuitu favore prosequi gratioso tuis in hac parte supplicationibus inclinati volumus et apostolica tibi auctoritate concedimus, quod acceptatio et provisio predictae et quaecunque inde secuta perinde a data presentium valeant et plenam obtineant roboris firmitatem, ac si de ecclesia ipsa nulla per sedem apostolicam specialis reservatio facta foret.

Nulli ergo et cetera nostre concessionis et voluntatis infringere et cetera.

IV: 45, 204, 221, 229, 235, 236, 293, 295, 319, 331, 361, 369

FORMULAR NR. 27

De causis decernendis

Nos itaque huiusmodi supplicationibus inclinati ... per apostolica scripta mandamus, quatinus vocatis qui fuerint evocandi et auditis hincinde propositis ... appellatione remota decernas/decernatis, faciens/facientes quod decreveris/decreveritis per censuram ecclesiasticam firmiter observari; testes autem, qui fuerint nominati, si se gratia odio vel timore subtraxerint, censura simili appellatione cessante compellas/compellatis veritati testimonium perhibere

non obstantibus tam felicis recordationis Bonifacii pape VIII predecessoris nostri, qua¹²³) cavetur, ne aliquis extra suam civitatem et diocesim nisi in certis exceptis casibus et in illis ultra unam dietam a fine sue diocesis ad iudicium evocetur seu ne iudices a sede apostolica deputati aliquos ultra unam dietam a fine diocesis eorundem trahere presumant ... quam aliis constitutionibus apostolicis contrariis quibuscunque;

seu si ... vel quibusvis aliis communiter vel divisim a predicta sede indultum existat¹²⁴), quod interdicti suspendi vel excommunicari aut extra vel ultra certa loca ad iudicium evocari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

IV: 40, 47, 117, 206, 207, 226, 244, 248, 282, 283, 330, 332, 359, 372

¹²³) Variante: *in quibus*.

¹²⁴) Variante: *sit indultum*.

